

MALATYA

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

Ocak 2023

TGA
TÜRKİYE TURİZM
TANITIM VE GELİŞTİRME
AJANSI

Malatya

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

31 OCAK 2023

Katkıda Bulunanlar:

Prof. Dr. Bilgehan Gülcan

Doç. Dr. Halil Burak Sakal

Doç. Dr. Mehmet Bahar

Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi katkılarıyla hazırlanmıştır.

Kapadokya Üniversitesi

50420 Mustafapařa Ürgüp Nevřehir

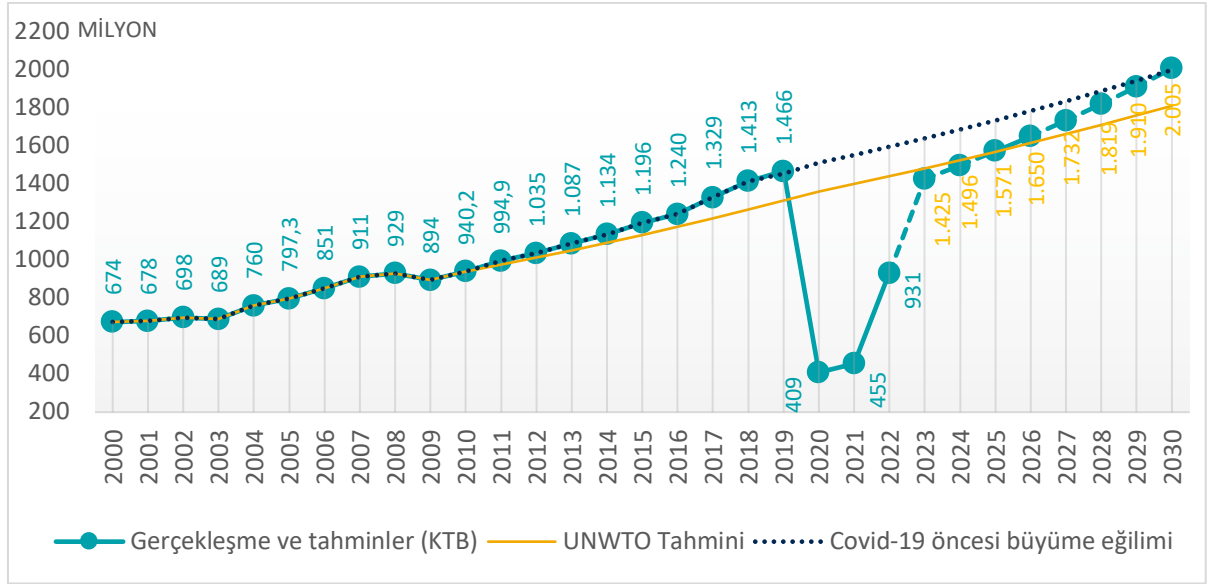
İçerik

GİRİŞ	1
TÜRKİYE TURİZMİ	1
1. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇABALARINI ARTIRMA	2
2. REKABET GÜCÜNÜ ARTIRMA	4
3. TURİST GÜVENLİĞİNİ ARTIRMA	5
4. ULAŞILABİLİRLİK İMKÂN VE NİTELİĞİNİ ARTIRMA	6
5. NİTELİKLİ İŞGÜCÜ GELİŞTİRME VE İMKANLARINI ARTIRMA	6
6. DİJİTALLEŞME VE AKILLI TURİZM UYGULAMALARININ ETKİLİ KULLANIMI	7
7. ARTTIRILMIŞ GERÇEKLIK UYGULAMALARINI GELİŞTİRİLME	8
8. GASTRONOMİ TURİZMİNDE ULUSLARARASI KENT MARKASI YARATMA	9
9. SAĞLIK TURİZMİNİ GELİŞTİRME	10
10. KÜLTÜR TURİZMİNİ GELİŞTİRME	11
11. KIRSAL/EKOTURİZMİ GELİŞTİRME	12
12. DOĞAL ÇEVRE ODAKLI TURİZM POLİTİKALARINI GELİŞTİRME	13
13. KORUNAN ALANLARDA TURİZM ETKİNLİKLERİNİ GELİŞTİRME	14
14. KONGRE TURİZMİNİ GELİŞTİRİLME	15
15. ETKİNLİK TURİZMİNİ GELİŞTİRME	15
16. İNANÇ TURİZMİNİ GELİŞTİRME	15
17. GÜNÜBİRLİKÇİLERDEN ELDE EDİLEN FAYDAYI ARTIRMA	16
18. ZİYARETÇİ BAŞINA ELDE EDİLEN KONAKLAMA GELİRİNİ ARTIRMA	17
19. HERKES İÇİN TURİZM UYGULAMALARINI GELİŞTİRME	18
20. TANITIM VE GELİŞTİRMEDE ETKİLİ TURİZM YÖNETİMİ OLUŞTURMA	18
21. MALATYA DESTİNASYON MARKASI GELİŞTİRME VE ŞEHİR HİKAYESİNİN YAZIMI	19

GİRİŞ

Turizm endüstrisi gelir, istihdam ve kalkınma açısından lokomotif görevi üstlenen sektörlerdendir. Dünya turizmi, 2020-2021 yıllarında yaşanan küresel salgın dönemi istisna olmak üzere, sürekli ve dünya gayri safi yurt içi hasılasından daha hızlı bir büyüme kaydetmektedir (Şekil 1). Uzun yıllar ortalamaları dikkate alındığında turizm küresel çapta her 10 kişiden birisine iş imkânı yaratmakta, dünya ülkelerinin gayri safi yurt içi hasıllarının ortalama yaklaşık yüzde 10'unu oluşturmaktadır. Turizm sağladığı gelirin çarpan etkisi ile doğrudan ve dolaylı yollarla ve tedarik zincirleri kanalıyla hizmet, imalat ve tarım sanayiinde de istihdam yaratma özelliği ile toplumların refah ve gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Şekil 1. Küresel turist sayıları

Kaynak: UNWTO *World Tourism Barometer*, Ocak 2023.

Turizm, ekonomiye olan katkısı dışında, ülkelerin sahip oldukları doğal, kültürel, tarihi kaynaklarının değerlendirilmesi ve bu kaynakların sürdürülebilirliğine ve gelişimine destek vermesi, yaşam kalitesinin artması ve toplumların birbirlerini daha yakından tanınması sayesinde ulusal ve uluslararası barışa destek olması gibi birçok etkiye sahiptir. Turizmin sayılan tüm bu etkileri, turizm sektörünün sürdürülebilirliğinin önemini artırmaktadır.

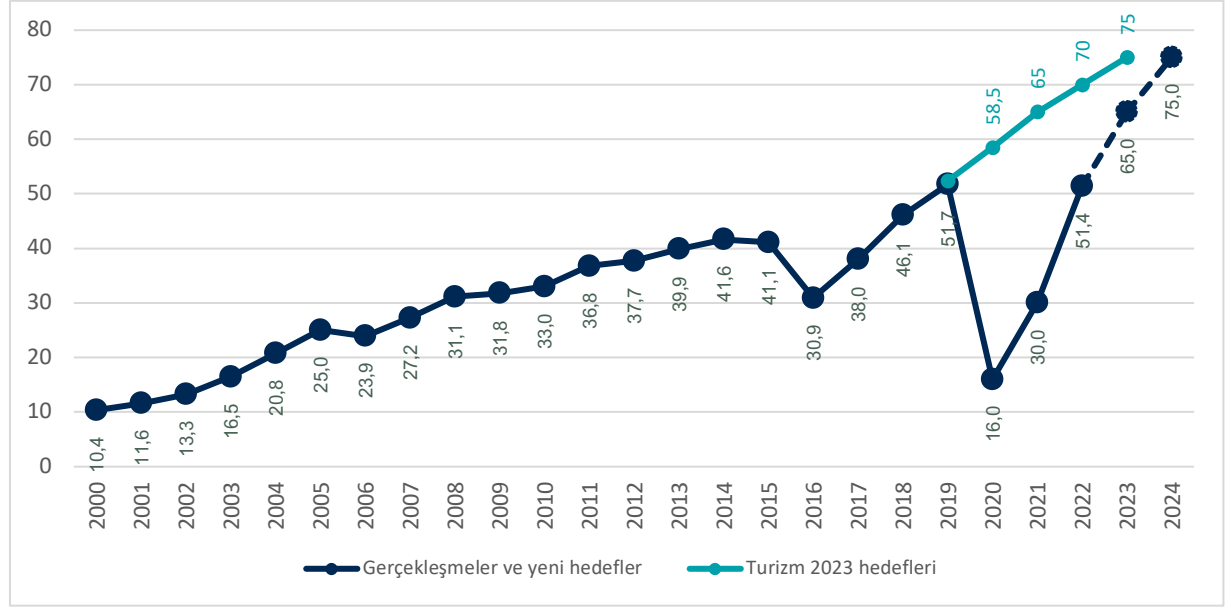
Türkiye turizmi

Türkiye küresel gezginlerin yoğun talep gösterdiği destinasyonlarından olan Akdeniz havzasının önemli bir turizm ülkesidir. Uzun yıllar ortalamalarına bakıldığında turizm sektörünün Türkiye'nin gayri safi yurt içi hasılasına doğrudan ve dolaylı katkısı yaklaşık yüzde 11 seviyesindedir. Uluslararası ziyaretçi sayısında tarihi rekor seviyeye ulaşılan 2019 yılında Türkiye, 51,2 milyon turisti ağırlamıştır. Bu performans ile 2019 yılında Türkiye dünyada en fazla turist ağırlayan altıncı destinasyon konumuna gelmiştir. Turizmin rekor kırdığı 2019 yılında turizmden yaklaşık 34 milyar ABD doları gelir elde eden Türkiye, bu gelir seviyesi ile ise dünyada 13. sırada yer almıştır (Şekil 2).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de turizm Covid-19 salgınından olumsuz etkilenmiş, 2020 yılında yaşanan kapanmanın da etkisiyle ağırlanan turist sayısı 16 milyonda kalmıştır. Salgın sonrası toparlanma

döneminde “Güvenli Turizm” ve “Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı” gibi yaratıcı politikalarla fark yaratan Türk turizmi, 2021 ve 2022 yıllarında hızlı bir toparlanma dönemine girmiş, 2022 yılı sonu itibariyle 2019 yılındaki rekor düzeydeki sayısına ulaşmış, turizm gelirlerinde ise 2019 yılını da geride bırakarak 46 milyar ABD doları ile tüm zamanların rekorunu kırmıştır.

Şekil 2. Türkiye'nin yıllık ziyaretçi sayıları, tahmin ve hedefleri (milyon kişi)

Kaynak: KTB ve Kapadokya Üniversitesi. 2023 ve 2024 yılları hedefleri göstermektedir.

Bir destinasyonun cazibesini koruyarak turizm gelirlerini sürdürebilmesi ve artırabilmesi turizm ürününü sunmadaki rekabetçi gücüne bağlıdır. Kısa bir zaman öncesine kadar gelen ziyaretçi sayısı, gelir, yatak kapasitesi, lüks otellerin sayısı gibi nicel verilere göre ölçülen turizmdeki rekabet gücü, özellikle Covid-19 küresel salgınının da etkisi ile günümüzde yerine konamayacak doğal, beşerî ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve risklere karşı dayanıklılığı ile ölçülmektedir. Buradan hareketle, *Malatya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası* kapsamındaki tüm başlıklarda, sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kavramları ilke ve yaklaşım olarak benimsenmiş, ayrıca “Sürdürülebilirlik Çabalarını Artırma” başlığıyla konu özel ve müstakil olarak da ele alınmıştır.

1. Sürdürülebilirlik Çabalarını Artırma

Malatya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası, yol haritası kapsamındaki tüm başlıklarla ilgili politika kararlarında sürdürülebilirlik ilkeleri ile uyumlu biçimde hazırlanmıştır. Diğer bir ifadeyle Malatya, ildeki turizmin gelişimini sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda planlamayı ve uygulamayı öngörmektedir.

Turizmde sürdürülebilirlik, mevcut ve potansiyel kaynakları tüketmeden var olan teknolojik gelişmeler ve uygulamalar yardımıyla, içinde bulunduğu doğa ile uyumlu insan ihtiyaç ve isteklerinin karşılanmasıdır. Böylece turizmde sürdürülebilirlik anlayışı, destinasyondaki çevresel, sosyal ve ekonomik cepheleri azami ölçüde dikkate almaktadır. Buna uyumlu olarak *Malatya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, Malatya turizminin gelişiminde;

- Turizmin yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerindeki faydasını artırmayı ve negatif etkilerini azaltmayı,

- b. Turizmin kültürel miras üzerindeki faydasını artırmayı ve negatif etkilerini azaltmayı,
- c. Turizmin doğal çevre üzerindeki faydasını artırmayı ve negatif etkilerini azaltmayı,
- d. Etkili sürdürülebilir turizm yönetimi geliştirmeyi

hedeflemektedir.

WTTC 2021 tüketici eğilimleri raporu, günümüzde seyahat eden turistlerin iklim değişikliği ve sosyal etki konularında çok duyarlı olduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum turizm trendlerinin dikkatlice izlenmesini ve sorumlu ve duyarlı turizm ilkeleri ile ürün çeşitliliği yaratılmasını gerekli kılmaktadır. Hâlihazırda ildeki turizmin başlıca arz kaynakları olarak göl, şelale, hava ve karadaki varlıkları, destinasyondaki sürdürülebilir turizmin gelişmesi için yüksek potansiyel sunmaktadır. Ancak bu kaynakların yeterince korunmuş durumda olmaması önemli bir sorundur. Malatya’da sürdürülebilir turizm için çalıştay yapılarak strateji ve politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Turizm değerleri tescillenmeli ve gerekli restorasyonlar ve çevre düzenlemeleri yapılmalıdır. Destinasyonun turizm varlık zenginliğine ek olarak ilin turizmle entegre edilmeye uygun inanç turizmi, gastronomi, kültür turizmi gibi başlıklarda, uzun dönemli ve sürdürülebilir turizm gelişimi için önemli güç ve fırsat faktörü durumundadır. Destinasyonda farklı turizm etkinliklerinin sürdürülebilir biçimde yürütülmesi için, bu güç faktörlerinin etkili kullanımı ve var olan fırsatların da güç unsuruna dönüşebilmesi gerekmektedir. Bunun için sürdürülebilir turizm anlayışının geniş tabana yayılmış yüksek bir bilinç düzeyi geliştirmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle Malatya’da, ildeki tüm turizm paydaşlarının sürdürülebilir turizm gelişimi ve küresel turizm etik kuralları ile ilgili farkındalığını artırmak ilin hedefleri arasında olmalıdır. Buna uygun olarak il genelindeki tüm paydaşların sürdürülebilir turizm ilke ve uygulamaları hakkında farkındalık artırıcı etkinlikler düzenlenmesi gerekmektedir. Özellikle ilde faaliyet gösteren konaklama tesislerinin ve restoranların çevreye duyarlı hâle gelmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

Malatya destinasyonunun sürdürülebilir turizmdeki diğer bir hedefi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, TGA ve GSTC (Global Sustainable Tourism Council) iş birliği içinde hâlihazırda yürütülen Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı ile ilgili çalışmaların destinasyon kriterleri de dâhil olmak üzere uygulamaya geçirilmesinde Doğu Anadolu Bölgesi için örnek destinasyon olmalıdır. Bu kapsamda TGA ve GSTC iş birliği kapsamında hazırlanan Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı kapsamında yer alan TR-I ve TR-D Kriterleri Malatya’daki tüm turizm paydaşlarına (kalkınma ajansı başta olmak üzere otel, seyahat acentesi, tur operatörleri ve destinasyon yönetimi) ivedilikle aktarılarak, belirlenecek hedefler doğrultusunda yapılacakların ortaya konulması gerekmektedir.

Destinasyonda gerçekleştirilecek sürdürülebilir turizm politikaları çerçevesinde, turizm etkinlikleri kapsamında tüketime sunulan ürünlerin öncelikle bölge üretimi kaynaklı olması, kırsalda yaşayan halkın istihdamı en yüksek sektörlerden biri olan “gastronomi turizmi” ve “doğa temelli turizm” faaliyetleri ile turizmin entegrasyonunun sağlanması, ilin gastronomi ürünleri olan Malatya Analı Kızılı Köftesi, Kâğıt Kebabı, Kiraz Yaprağı Sarması, Haşhaşlı Dut Pestili, Akçadağ Kömbesi, Hekimhan Cevizi, Malatya Kayısı, Malatya Kayısı Çekirdeği, Banazı Karası Üzümlü, Arapgir Mor Reyhanı, Arapgir Köhnü Üzümlü, Malatya İçli Köfte, Arapgir Tandır Kebabı, Pirpirimli Acılı Ayran gibi ürünler ve açık pazarlar gibi rekreatif çekiciliklerine odaklanmak gerekmektedir. Bu odaklanma ile alınan sonuçların aynı zamanda hem söz konusu ürün ve hizmetlerin hem de destinasyonun ulusal ve uluslararası markalaşmasını destekleyeceği akılda tutulmalıdır. Bu kapsamda, ilin turizmle entegre edilecek inanç turizmi ve gastronomi turizmine uygun etkinliklerinin ve girişimlerinin, geleneksel el sanatları ve ören yerleri gibi ildeki somut ve somut olmayan kültür unsurlarının korunması ve turizm amaçlı geliştirilmesi için mikro ve makro projeler ortaya konmasına hız verilmelidir. Bu kapsamda destinasyondaki eğitim kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında sinerji yaratılmalıdır. İldeki özellikle Battalgazi (Eski Malatya) ve Orduzu bölgelerindeki tahribata açık alanlar ve hassas ekosistem alanları ivedilikle tespit edilmeli ve koruma altına alınmalıdır.

Destinasyondaki kimisi proje kapsamındaki geliştirme etkinliklerinin ve kimisi ise hâlihazırda sürdürülebilir anlayışla yürütülen turizm faaliyetlerinin hepsinin izlenmesi ve belgelenmesi de özel bir

anlam taşımaktadır. Eski Malatya tarihî alanları, Arslantepe Höyüğü gibi yerlere ait kısa filmler, belgeseller, sunumlara ilaveten dijital ortamlarda veya 360 derece gezilebilecek panoramik müzeler şeklinde kullanılmaya uygun biçimde uygulamalar geliştirilmelidir. Böylece Malatya'nın sürdürülebilir turizm ile ilgili dijital varlığını geliştirmesi ve dijital platformlarda söz konusu varlığının daha etkili tanıtımı sağlanmış olacaktır.

Bu tür faaliyetler planlanırken turizm etkinliklerinden kültürel varlıkların zarar görmesi ve doğal alanların kirlenmemesi için koruma kullanma dengesine sadık kalınmalıdır. Son olarak, Türkiye'nin de taraf olduğu "Paris Anlaşması" gibi uluslararası anlaşma kararlarına uygun olarak, destinasyonda geliştirilecek turizm türleri karbon ayak izi bırakmayan ve yenilenebilir kaynaklar kullanılarak gerçekleştirilmelidir.

Ayrıca bulunduğu coğrafi konum itibarıyla Malatya, deprem riski yüksek bir bölgededir. Malatya Jeoloji Mühendisleri Odası yaptığı açıklamada son 2 yılda zaman zaman irili ufaklı 3000 yakın depremlerin kaydedildiğini, bunun ise Çelikhan-Erkenek Hattı'nı sıkıştırdığını belirtmişlerdir. Bu hattın kırılması durumunda 6.5 ila 7.2 şiddetinde bir depreme sebebiyet vereceği söylenmektedir. Bu yönüyle yapılacak tüm turistik tesis ve işletmeler, bu yüksek deprem riski öngörülerek yapılmalı/yenilenmeli, ayrıca olası bir depreme karşı yapılması ve alınması gereken diğer tedbirlerin ivedikle hayata geçirilmesi gerekmektedir.

2. Rekabet Gücünü Artırma

Malatya'nın bir marka olarak bilinirliğini artırmak için oluşturulacak akılcı tanıtım stratejileri hazırlanmalıdır. Bu sebeple gerek dijital platformda gerekse yurt içi ve yurt dışında düzenlenen fuar, tanıtım günleri vb. faaliyetlere ilin aktif katılımı ile bilinirliği artırılmalıdır. Ayrıca Malatya'nın sahip olduğu tarihî alanları, gastronomik çeşitliliği, doğal alanları birçok film ve belgesel yapımcıları için doğal platform konumundadır. Özellikle Battalgazi ilçesindeki Eski Malatya ilçesinde uygun yerlerde film platosu yapılarak dizilerin ve temalı filmlerin bölgede çekilmesi sağlanmalıdır. Geçmişte yayınlanan ve başrolde Cüneyt Arkın'ın yer aldığı Battalgazi film serisinin günümüz insanında bir kült olarak da olsa ilgi ve alakası hâlâ etkin bir şekilde devam etmektedir. Bu sebeple çekilecek yeni bir Battalgazi filmi ya da dizisi, Battalgazi ilçesindeki tarihî yapıların tanıtımı için kullanılabilir. Doğru bir senaryo ile kurgulanmış ve çekilmiş film ya da dizilerin bölge turizmine yapmış olduğu olumlu katkılar birçok örnekle sabittir. Bir destan kahramanı olarak Battalgazi, Anadolu'nun Türkleştirilmesi ve Müslümanlaştırılması sürecinde Bizanslılarla yapılan mücadelelerin ortaya çıkardığı kahramandır. Gerek dünya tarihinde gerekse ülkemiz tarihinde çok önemli yere sahip olan bu önemli tarihî olaya ev sahipliği yapmış bir yer olan bölge, bu konuda ünlü yapımcı, senarist ve oyuncular ile yapılacak akıllı iş birlikleri ile çekilecek film ya da diziler sayesinde sadece yurt içinde değil aynı zamanda tüm dünyada da tanınabilecektir. Bu konuda her yıl Eski Malatya'da festival düzenlenebilir. Özellikle gastronomi turizmi ile inanç turizmi birlikte ele alınarak bölge turizm faaliyetlerine entegre edilebilir.

Bölgedeki tarihî yapıların kaybolmaması için restorasyon çalışmalarının ivedikle yapılarak koruma altına alınması gerekmektedir. Turizm için önemli olan alt yapı eksiklikleri belirlenerek yatırımların yapılması gerekmektedir. Restorasyon ve alt yapı çalışmaları ile turizme kazandırılan çekiciliklerin ulusal ve uluslararası tanıtımlarının yapılmasının yanı sıra ilde çeşitli festivaller düzenlenerek festival takvimini 12 aya yaymanın yolları araştırılmalıdır. Öncelikli olarak tarihî ve kültürel değerlerin birer turizm cazibe merkezine dönüşmesi için gerekli adımlar atılmalıdır. Ulusal ve uluslararası festival, konser ve spor etkinliklerinin sayısal olarak çoğaltılması, ayrıca eğlence temalı işletmeyle birlikte nitelikli lokanta sayısının artırılması gerekmektedir.

Malatya ve çevre illerdeki sektör paydaşları, bölgenin rekabet gücünün artırılması ve sürdürülebilirliği için ortak hareket etmelidir. Rekabet ortamında Malatya'ya ait farklılık yaratacak ürünleri görünür kılan envanter hazırlanmalıdır. Değerler dijital ortamda görünür olmalıdır. Katma değer yaratacak değerler belirli temalarla sınıflandırılmalıdır. Fark yaratan değer haritası, yerel kurumlar ve sivil örgütlerin

katılımının sağlanacağı dijital platformlarda bilgi toplama yöntemleriyle oluşturulmalıdır. Bölgeyi ziyaret eden turistlerin davranışları takip edilmeli ve özellikli değerler envantere dâhil edilmelidir.

Malatya, Adıyaman ve Elâzığ iş birliğiyle kapsayıcı bir turizm planı yapılmalıdır. İş birliği kavramı benimsenmeli, “Ben değil, biz yaptık ve sonuçta bu il kazanacak.” anlayışı yaygınlaştırılmalıdır. Pazar araştırmaları izlenmeli ve veriler paydaşlarla değerlendirilmelidir. İdeal hedef kitle ve hedef pazarların belirlenmesi için araştırmalar, analizler yapılmalıdır. İdeal kitle ve pazarla bağlantı kuran önemli mesajlar ve içerikler oluşturulmalıdır. Analizlere dayanarak her pazar segmentasyonu için ürün ve pazarlama yöntemleri geliştirilmelidir. Hedef pazara yönelik içerikler hazırlanmalı, kampanyalar başlatılmalıdır.

3. Turist Güvenliğini Artırma

Güvenlik ve turizm kavramları birbirine çok yakın kavramlardır ve dolayısıyla güvenliğin olmadığı destinasyonlarda turizm faaliyetinden söz etmek mümkün değildir. Bu sebeple bölgeye gelen turistlerin kaldıkları süre boyunca kendilerini emniyette hissetmeleri önem arz etmektedir. Geçmiş deneyimler göstermektedir ki destinasyonda oluşacak herhangi bir güvenlik zafiyeti ya da turistlerin bölgeyi ziyaretleri süresince yaşanan olumsuz olaylar, potansiyel pazarlarda büyük karşılık bulmakta ve bölgeye olan turist akımını negatif bir şekilde etkilemektedir. Bu tür riskleri ortadan kaldırmak için destinasyonun güvenli hâle getirilmesi sağlanmalıdır.

Terör, turizmi en çok etkileyen olaylardan biridir. Bölgede terör olaylarının diğer bölgelere kıyasla neredeyse hiç olmaması turist güvenliğinin sağlanması için olumlu bir durumdur. Malatya Doğu Anadolu Bölgesi’nde olduğundan dolayı terör sorunu olan bir şehir algısı oluşmaktadır. Ancak Malatya’da terör olayları olmamaktadır. Malatya’nın güvenli bir şehir olduğu gerçeğini bünyesinde hâlihazırda taşıyan mevcut imajı, ulusal ve uluslararası mecralarda geliştirilmeli ve pekiştirilmelidir. Bölgeye giriş çıkışlarda kontroller yeterince yapılmaktadır. Ancak, turist rotalarında sivil emniyet birimlerinin kurulması ve bu birimlerin güvenlik olaylarına hızlıca müdahale etmesi sağlanmalıdır. Yerel halka turist güvenliği ile ilgili eğitimler verilmelidir. Gerekli görülen alanlarda turistleri rahatsız etmeyecek şekilde sivil veya özel güvenlik elemanları aracılığıyla hizmet verilmesi sağlanmalıdır. Ek olarak, var olan teknolojik imkânlar kullanılarak bölgedeki olası tüm şüpheli hareketler izlenmeli ve meydana gelebilecek güvenlik zafiyetlerinin oluşmadan önlenmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla başta yüz tanıma sistemleri olmak üzere her türlü teknolojik alt yapı, turizm faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştiği bölgeler ile destinasyonun giriş ve çıkışlarında kullanılarak bölgenin emniyeti sağlanmalıdır. Yürüyüş ve bisiklet rotalarının güvenliğini sağlamak için mobese, uçangöz (drone) ve IHA gibi teknolojilerden faydalanılmalıdır. Ayrıca goturkiye ve/veya Malatyacard benzeri şehir kartları ya da telefona yüklenen uygulamalar aracılığıyla, bölge ziyaretçilerinin kendi rızaları alınarak elektronik olarak da takibi sağlanmalı ve bu takip neticesinde doğabilecek güvenlik zafiyetleri oluşmadan önlenmelidir. Ayrıca bölgeye “turist” görünümüyle sızan kaçakçılığın, bölücü ve yıkıcı faaliyetlerin de takibi ve önlenmesi sağlanmalıdır.

Ayrıca turistin destinasyonu ziyareti boyunca yapmış olduğu alışveriş ve harcamalarda ödediğinin karşılığını alması önemlidir. Bu konuda oluşabilecek değerinden çok yüksek fiyata satış ve dolandırıcılık gibi olayların önüne geçebilmek için yerel otoriteler tarafından her türlü işletme çok sıkı bir denetime tabi olmalıdır. Bu konuda yerel halk ve bölgedeki turistik işletmelere eğitimler verilerek turizm sertifikası almaları sağlanmalıdır. Ayrıca bölgedeki hastane ve sağlık alt yapısı yeterlidir. Ancak bu kurum ve kuruluşlarda yabancılara hızlı bir şekilde hizmet vermek için nitelikler artırılmalıdır. Özellikle dağ bisikleti, tırmanma ve su sporlarına uygun yerlerde yapılacak yatırımlarda sağlık, kurtarma ve ilk yardım planlarının özenle yapılması gerekmektedir.

4. Ulaşılabilirlik İmkân ve Niteliğini Artırma

Erişilebilirlik bir turizm destinasyonu için çok önemli bir unsurdur ve bölgeye var olan kolay ulaşım imkânları turizm hareketliliği için önemli bir faktördür. Malatya’da kara yolu yeterli düzeyde olmasına rağmen, bölge içinde turizm varlıklarının olduğu alanlardaki kara yolu ulaşımının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir. Uygun yerlerde, doğaya zarar verilmeyecek alanlarda asfalt olmayan yolların asfaltlanarak modernizasyonu sağlanmalıdır. Turistlerin ulaşımı için çekiciliklerin olduğu bölgelere konforlu ulaşımın sağlanması için gereken alt yapı yatırımlarının sağlanması gerekmektedir. Bu yatırımların maliyeti göz önünde bulundurularak Elâzığ, Malatya, Erzincan, Gaziantep, Muş ve Van illerini birbirine bağlayan ulaşım hattı yeniden ele alınmalı ve gerekli görülen yerlerde iyileştirme ve yenileme çalışmaları yapılmalıdır.

Malatya’da demir yolu bulunmaktadır. Tren garı şehir merkezindedir. Fırat Ekspresi, Güney Kurtalan Ekspresi, Van Gölü Ekspresi ile Adana, Ankara, Batman, Bismil, Ceyhan, Diyarbakır, Elâzığ, Ergani, Kayseri, Kırıkkale, Malatya, Muş, Osmaniye, Sivas ve Yerköy yönüne her gün tren seferi vardır. Ancak demir yolu ile ulaşım oldukça yetersizdir. Malatya hızlı tren projelerine dâhil edilerek demir yollarının iyileştirilmesi ile bölgeye demir yolu ile özellikle gününbirlik ziyaretlerin artacağı söylenebilir. Ayrıca bölgesel tren seferleri konularak çevre illerden yerel ziyaretçiler bölgeye çekilmelidir. Tren garına entegre bir şekilde turistik çekiciliklerin olduğu bölgelere aktarmasız bir şekilde ulaşım imkânları (raylı, toplu taşıma vb.) sağlanmalıdır. Böylelikle konforlu ve hızlı bir şekilde bölge içinde ulaşım sağlanabilecektir.

Malatya Erhaç Uluslararası Havalimanı, Malatya ilinde hizmet veren sivil-askerî havalimanıdır. 1941 yılında hizmete girmiştir. Şehre uzaklığı 34 kilometredir. Havalimanının varlığı, Malatya’nın turizm potansiyelinin kullanılması için önemli bir alt yapıdır. Ancak havalimanının alt yapı ve üst yapısı oldukça yetersizdir. Her ne kadar yeni bir terminal binası yapılıyor olsa da Erhaç Uluslararası Havalimanı’nın önemli düzeyde modernizasyona ihtiyacı vardır. Özellikle bölgeyi ziyaret edecek yabancı turistlerin yoğunlukla hava yollarını tercih edecek olmaları, bu alandaki yatırımların ivedilikle gerçekleştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Havalimanında İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya uçuşları yapılmaktadır. Yurt dışı tur operatörlerinin önemli bir destinasyonu olan Antalya’ya olan uçuşlar nedeniyle, yılda 12 milyondan fazla turist ziyaret ettiği Antalya bağlantılı bölge turlarının oluşturularak bu potansiyel kullanılmalıdır. Malatya’ya yakın olan Elâzığ Havalimanı’nda da benzer şekilde sadece İstanbul, Ankara ve İzmir’e uçuşlar vardır. Bir diğer yakın olan Adıyaman Havalimanı’nda ise sadece İstanbul ve Ankara’ya uçuş seferleri vardır. Görüldüğü üzere bölgede havalimanı alt yapısı olmasına rağmen, uçuş seferleri ve uçuş yapılan destinasyonlar oldukça yetersizdir. Dolayısıyla Malatya Havalimanı’na uçuşların artırılması gerekmektedir. Elâzığ ve Adıyaman’a servisler konularak Malatya Havalimanı’na uçuş sayısı artırılabilir. Bölgeye tarifeli sefer koyan hava yolu firmaları yerel paydaşlar tarafından desteklenmelidir. Gerekirse belli bir dönemde olası risklere karşı Malatya’ya uçacak firmalar için minimum doluluk garantileri verilmelidir.

5. Nitelikli İşgücü Geliştirme ve İmkanlarını Artırma

Hizmet sektörünün bir alt kolu olan turizm sektörü, taşıdığı özellikler itibarı emek-yoğun bir sektör niteliğindedir. Bu sebeple yetişmiş iş gücü ve sektörde çalışanların nitelikleri bölgede verilen hizmetin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla bölgede geliştirilmesi planlanan her türlü turizm faaliyeti, nitelikli iş gücünün kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Turistik hizmetlerin kalitesini yükseltmek bakımından turizm eğitimi almış, nitelikli, yabancı dil bilen personel istihdam etmek, turist beklentilerini karşılamak bakımından yararlı olacaktır. Malatya’da lise düzeyinde daha önceden Malatya Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi adıyla eğitim veren okulun ismi Aslantep Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi olarak değiştirilmiştir ve bu lisede konaklama ve seyahat hizmetleri ile yiyecek ve içecek hizmetleri alanında eğitimler verilmektedir. Lisenin uygulama oteli bulunmamaktadır ve öğrenciler genellikle kıyı kesimlerdeki otellere staja gönderilmektedir. Liseye uygulama oteli yapılması hem lisenin yanında bulunan tabiat parkı için hem de öğrencilerin pratik eğitimi için fayda sağlayacaktır.

Aslantepeler Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi bünyesinde rekreasyon/animasyon alanı için program açılarak Malatya'nın bu alandaki ara eleman açığı giderilmelidir. Turgut Özal Üniversitesinde ön lisans düzeyinde turizm eğitimi verilmektedir. Daha önce var olan Kalegöl Uygulama Oteli günümüzde aktif olarak kullanılmamaktadır. Buranın aktif kullanımı sağlanmalıdır. Turgut Özal Üniversitesi bünyesinde lisans düzeyindeki eğitim veren Turizm İşletmeciliği Bölümü yeni kurulmuştur. Üniversite bünyesinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları ile Rekreasyon Yönetim Bölümü açılarak nitelikli aşçı ve rekreasyon/animasyon eleman açığı giderilmelidir. Ayrıca Kale'de iki yıllık Turist Rehberliği Bölümü bulunmaktadır. Bölgede rehberli turların yapılabilmesi için turist rehberlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Genelde ülkemizde turizm açısından gelişmekte olan bölgelerde, özelde de Malatya ili için meslek kodu olarak "turizm" ile ilişkili meslek kodunda çalışanların bölgede devamlılığını sağlamak hatta çekiciliğini arttırmak için maaşlarından alınan vergi oranları azaltılmalı ve bu sayede daha fazla ücret kazanmalarına imkân sağlanmalıdır.

Malatya'da turizm mevsimsellik arz etmektedir. Turizmi 12 aya yayarak nitelikli turizm personelinin ilde kalması sağlanmalıdır. Malatya'da turizm sektöründe istihdam edilen nitelikli iş gücü için 12 ay sektörde çalışma planları hazırlanmalıdır. Örneğin yaz aylarında inanç turizmi; kültür turizmi alanlarında istihdam edilenlerin kış aylarında kış turizmi alanında çalışması sağlanmalıdır. Malatya'da istihdam edilen turizm personelinin yabancı dil sorunun çözüme kavuşturulması için düşük sezonda İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, üniversite gibi kurumların iş birliği ile oluşturulacak bir programla, bölgenin ihtiyaç duyduğu iş gücü ivedilikle tespit edilerek buna yönelik hızlandırılmış sertifikalı eğitim programları devreye alınmalıdır. Malatya'da verilen bu eğitimlerin tanıtımı yapılarak bölgeden katılım sağlanmalıdır. Ayrıca turizm sektöründe çalışanların çalıştıkları bölgeyi tercih etme nedenleri arasında ödenecek ücretin yanında kendisine tanınan diğer imkânlar önemli bir rol oynamaktadır. Bunların başında bölgede kendisine sunulan lojman, konaklama ve yeme-içme imkânları gelmektedir. Bu sebeple bölgenin var olan lojman imkânları iyileştirilmeli ve asgari yaşam koşullarının sağlandığı modern lojmanlar inşa edilerek bölge çalışanlarının hizmetine sunulmalıdır. Başlangıç için bölgede bulunan kamuya ait misafirhanelerin kullanılmayan bir bölümü, bu amaçla turizm çalışanlarına tahsis edilebilir.

6. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarının Etkili Kullanımı

Dijital tanıtım ürün ve hizmetlerin tanıtımı, bilgisayarlar, akıllı cep telefonları, diğer dijital ortam ve platformlar gibi internet ve çevrim içi tabanlı dijital teknolojileri kullanarak yapılmaktadır. Çin'de başlayarak bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını, dijitalleşmenin yaygınlığını artırmış, iş hayatından eğitime, kültürel etkinliklerden devletlerarası toplantılara kadar birçok etkinlik dijital ortamlarda gerçekleştirilmeye başlanmış ve kendi standartlarını oluşturmuştur. Dijitalleşmenin yüksek bir hızla uyarlandığı alanlardan bazıları da müzeler ve tarihî alanlardır. Müzeler ile tarihî alanlar içerisinde dijitalleşme, sadece tanıtım ve bilgilendirme açısından kullanılan web sitelerinin ötesinde, fiziksel alanın planlanması, kültürel mirasın teknoloji yoluyla aktarılması, dijital gerçeklik araçları ile ziyaret deneyiminin artırılmasına kadar birçok hususu kapsamaktadır. Bu kapsamda Arslantepe Höyüğü Arkeolojik Sit Alanı'nın dijitalleşmesi sağlanmalıdır. Arslantepe, ilk devlet yapısının oluştuğu ve ticaretin başladığı bir merkezdir ve bu unsurlar sanal ortamlarda ve hologramlar ile canlandırılmalıdır. Benzer şekilde Ulu Camii, Battalgazi Makamı gibi Eski Malatya'da bulunan değerlerin de dijitalleşmesi sağlanmalıdır. İl ile özdeşleşen bu turizm varlıklarının 360 derece videoları hazırlanarak hâlihazırda yayında olan <http://goturkiye.com> web sitesinde tanıtılmalıdır. Ayrıca Malatya'ya özgü ve farklı dillerde olan bir turizm web sitesi tasarlanmalı ve tanıtım videoları yüklenerek bu web sitesinin ulusal ve uluslararası mecralarda tanıtılması gerekmektedir. Hazırlanacak videolar, çoklu dil seçeneği ve alt yazı imkânları ile hazırlanarak Malatya'nın mevcut Facebook, Instagram hesaplarına ve Malatya turizmi adına oluşturulacak resmî Youtube sosyal medya hesabına da yüklenmelidir. Günümüzde ekoturizm alanları da dijital ortamda deneyimlenebilmektedir. Bu kapsamda Karakaya Barajı sanal ortama aktarılmalıdır. Bunların Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılan tanıtım programlarına dâhil edilerek ulusal ve uluslararası alan ve platformlarda tanıtılması sağlanmalıdır.

Vikipedi GLAM projesi kapsamında WikiBattalgazi ile Eski Malatya'nın hikâyelerinin, efsanelerinin, bölgedeki eserlerin Vikipedi'ye aktarılması tanıtım için önemlidir. İnternet kullanıcıları tarafından bilgi edinmek amacıyla 310'dan fazla dilde aktif olarak kullanılan, ana kaynakların başında gelen Vikipedi'nin, bilgi edinmenin yanı sıra kullanıcıların seyahat, tatil gibi kararlarını etkileyen ve yön veren bir güce de sahip olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla Malatya'daki turizm varlıklarının Vikipedi'ye aktarılması, destinasyonun dijital tanıtımını olumlu etkileyecektir.

Destinasyondaki etkinliklerin hedef pazar ve mevsim özelliklerini gözeterek belli bir takvime bağlı olarak planlanması, etkili biçimde duyurulması ve etkinliklere erişim imkânlarının artırılması için dijital platformları kullanmak gerekmektedir. Malatya'nın resmî olarak Instagram, Twitter ve Facebook hesapları bulunmaktadır ve bunların etkinliği artırılmalıdır. Hedef kitleye uygun hangi sosyal mecraların kullanılacağına karar verilmelidir. İlgili sosyal mecraların etkileyicileri ile iletişime geçilmelidir. Sosyal medya performans pazarlaması yapılmalıdır. İTGP programı kapsamında başlanan “GezsenMalatya” ve “GoMalatya” sosyal medya hesapları için içerik üretilmelidir. İçerik üretimi için eğitimleri alınmalı, içerik üreticiler ile iletişime geçilmelidir. Sosyal medya için canlı akış video ve fotoğraf ağları gibi görsel sosyal medya kurguları planlanmalıdır. Bu resmî hesaplar üzerinden en az iki dilde güncel paylaşımlar yapılmalı ve paylaşımlara yapılan yorumlar takip edilmeli ve oluşacak soru ve taleplere mutlaka cevap verilmelidir. Malatya'ya özgü hashtag açılarak ve bu hashtag fotoğraf yarışması gibi bir etkinlikle tanıtılarak kullanımı sağlanmalıdır. Böylelikle sosyal medyada çarpan etki ile tanıtımın daha çok kişiye ulaşması sağlanmış olacaktır.

Malatya'daki bütün turizm varlıklarını kapsayan kültür ve sanat etkinliklerinin dijital platformlara taşınarak erişim, bilgilendirme, rezervasyon ve satın almaya imkân veren ve Malatya'ya özgü bir isim verilecek olan bir mobil uygulama (Gotürkiye mobil uygulaması ile entegre) geliştirilmesi gerekmektedir. Geliştirilecek bu mobil uygulamada kullanıcıların yürüyüş ve bisiklet rotalarının da oluşturması sağlanmalıdır. Malatya'nın bir marka olarak bilinirliğini artırmak amacıyla dijital pazarlama faaliyetleri tek merkezden yönetilmeli, alternatif dil seçenekleri ile kentteki sportif, sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler akıllı tanıtımlar yoluyla sunulmalıdır. İçerik yönünden zenginleştirilmiş, yıllık etkinlik takvimine ulaşılabilen dijital platformlar oluşturulmalıdır. Kentin benzersizliği dijital platformlar aracılığıyla dünyaya duyurulmalıdır.

Malatya'nın turizm ürünlerinin tanıtım ve pazarlamasında yeni nesil platformlardan yeterince yararlanılmalıdır. Malatya'nın kendi hedef pazarlarına yönelik içerikler üretilmeli, tanıtım, pazarlama ürünleri ve etkinlikleri paydaşlarla birlikte geliştirilmelidir.

7. Arttırılmış Gerçeklik Uygulamalarını Geliştirilme

Akıllı turizm destinasyonu; yenilikçi, turistik alanların sürdürülebilir kalkınmasını sağlayan, son teknoloji ürün alt yapısı üzerine inşa edilmiş, herkes tarafından erişilebilen ve hem vatandaşların yaşam kalitesini hem de turistlerin deneyim kalitesini artıran destinasyon olarak tanımlanmaktadır. Arttırılmış gerçeklik ise gerçek dünyadaki çevrenin ve içindekilerin, bilgisayar tarafından üretilen ses, görüntü, grafik ve GPS verileriyle zenginleştirilerek meydana getirilen canlı veya dolaylı fiziksel görünümüdür. Bu bağlamda Malatya için akla ilk gelen, Arslantepe Arkeolojik Sit Alanı'na da ev sahipliği yapan Eski Malatya bölgesindeki tarihî yapıların arttırılmış gerçekliğe aktarılmasıdır. Ülkemizde çeşitli illerde gerçekleştirilen turizm temalı fuar ve festivallerde kurulacak olan stantlarda arttırılmış gerçeklik teknolojisiyle geliştirilen haritalar ziyaretçilerle buluşturulmalıdır. Ziyaretçiler telefonlarına yükleyecekleri “Battalgazi Destanı Oyunu” veya “Arslantepe Devlet Kurma Oyunu” gibi uygulamalar ile haritalar ve bölge üç boyutlu hâle getirilerek “Battalgazi Dönemi” ve “Arslantepe Devlet Kurma” süreçleri canlandırılmalıdır. Böylelikle bölgenin tanıtımı yapılmış olarak özellikle yerli turistlerin alanı ziyaret etmesi sağlanabilir. Günümüzde özellikle genç kuşak, internet üzerinden oyun oynamaya çok meraklıdır. Popüler oyunların nasıl oynandığını seyretmek için bile Twitch benzeri platformlarda milyonlarca kişi yayın yapan oyuncularını takip etmektedir. Bu sebeple yazılacak “Battalgazi Destanı Oyunu” veya “Arslantepe Devlet Kurma Oyunu” uluslararası alanda söz sahibi olacak/olan yazılımcılar

aracılığıyla oluşturulmalı ve oyun piyasasına sürülmelidir. Oyunun oluşturacağı merak sayesinde bölgeye turist çekimi sağlanabilir. Ayrıca geçmişte yapılan “POKEMON GO” oyunu benzeri bir oyun tasarlayarak, artırılmış gerçeklik (Agumented reality-AR) ve diğer GPS temelli içeriklerin üretilmesiyle bu oyunu oynayanların bölgeye olan ilgisi artırılmalıdır.

Doğa temelli turizm alanlarına ek olarak Malatya'nın diğer turizm varlıkları da dijital ortama aktarılmalıdır. Kaleler, kiliseler, camiiler, türbeler üç boyutlu hazırlanmalı ve artırılmış gerçeklik ile turistlere sunulmalıdır. Artırılmış gerçeklik uygulamaları gibi ürüne yönelik talebi ve çekiciliği artıracak geliştirme faaliyetleri, tarihî eserlere etkili erişim imkânlarının artırılması için önem taşımaktadır.

Yapılan bu dijital çalışmalar sonucu elde edilen tüm bilgi ve “know-how” temalı oluşturulacak hesaplar ile dünyaca ünlü metaverse evrenlerinde Malatya'nın tarihî ve turistik değerleri tanıtılmalıdır. Bu evrenleri ziyaret edenlere, “sanal” da olsa Malatya'nın kültür ve turizm değerlerinin tanıtımı interaktif içerikler ile sunulmalıdır. Ayrıca bu evrenlerde elde edilen sanal paraların gerçek evrende kullanımına imkân verecek teknik alt yapı sağlanarak (hatta mümkün ise daha fazla bir değer ile kullanılmasına imkân sağlanarak) teknolojiyi üst düzeyde kullanan nitelikli turistin bölgeyi ziyaret etmesi teşvik edilmelidir.

8. Gastronomi Turizminde Uluslararası Kent Markası Yaratma

Gastronomi turizmi ziyaretçilere, bir bölgenin kültürünü ve geçmişini yaşama olanağı sağlamaktadır ve yeni bir yiyecek ve içecek deneyimi yaşatmak için seyahat motivasyonu yaratan ve seyahat davranışlarının şekillenmesinde etkili olan bir turizm türüdür. Malatya gibi kıyı kesimlerde olmayan ve deniz-kum-güneş turizmi gelirlerinden pay alamayan destinasyonlar için gastronomi turizmi alternatif turizm çeşitliliğinin sağlanması için önemli görülmektedir. Gastronomi turizminde coğrafi işaret almak önemlidir. Malatya gastronomi bağlamında Malatya Analı Kızlı Köftesi, Kâğıt Kebabı, Kiraz Yaprağı Sarması, Haşhaşlı Dut Pestili, Akçadağ Kömbesi, Hekimhan Cevizi, Malatya Kayısı, Malatya Kayısı Çekirdeği, Banazı Karası Üzümü, Arapgir Mor Reyhanı, Arapgir Köhnü Üzümü, Malatya İçli Köfte, Arapgir Tandır Kebabı ve Pirpirimli Acılı Ayran gibi ürünlere coğrafi işaret belgesi alınmıştır. Malatya mutfağında yöreye özgü Aya Köfteli Kulak Çorbası, Yoğurt Çorbası, Bulama Çorbası, Gendime Çorbası, Malhuta Çorbası, İrinti Çorbası, Maş Çorbası, Yüksük Çorbası, Sütlü Aş Çorbası, Pirpirim Çorbası ve özellikle bayram gibi özel günlerde yapılan Yoğurtlu Gendime Çorbası gibi 30'dan fazla çorba bulunmaktadır. Bu çorbalar Malatya'nın önemli gastronomi değerlerindedir. Buna benzer başvurusu yapılmış ve tescil süreci devam eden 19 değere, hızlı bir şekilde coğrafi işaret alınması gerekmektedir. Özellikle Malatya'nın çorbalarının Malatya'nın tanıtımında önemli potansiyeli vardır.

Malatya'nın zengin gastronomi ürünleri olmasına rağmen yerel restoranlarda bu ürünlere pek sık rastlanmamaktadır. Bu ürünlere yer veren restoranlar ise orijinal reçetelerden uzaklaşmış görünmektedir. Malatya'daki restoranlarda sunulan ürünlerin yöresel tariflerle hazırlanması ve sunulmasından vazgeçilip reçetelerin sıradanlaşması, bu yiyeceklerin özel bir değer kazanamamasına neden olmaktadır. Bu nedenle gerekli çalışmaların yapılarak Malatya'ya özgü gastronomik ürünlerin orijinal reçeteleri hazırlanmalı ve bu reçetelerin kullanımı teşvik edilmelidir. Bu konuda Malatya Gastronomi Turizm ve Tanıtım Derneği ile üniversiteler arasında iş birliği yapılması önerilmektedir. Malatya'da yöreye özgü menüler sunan restoran sayısındaki yetersizlik, reklam, tanıtım ve alana dair çalışmaların eksikliği, bilinçsizlik ve ürünlerin doğru sunulmaması mevcut eksiklikler olarak dikkati çekmektedir. Malatya destinasyonunun gastronomi değerleri ile ilgili envanter çalışması yapılmalıdır. Malatya'nın geçmiş ile gastronomik ürünler arasındaki bağlantısı olduğu göz önünde bulundurularak, özellikle Battalgazi gibi tarihî yapıların bulunduğu alanlarda (özellikle kervansaray ve hanlarda) gezen ziyaretçilerin konaklama sürelerini artırmak için yöreye özgü yeme-içme imkânlarının olduğu tesisler, park ve tarihi alanların içerisinde veya çevresinde kurulmalıdır. Ayrıca Malatya Büyükşehir Belediyesinin tesislerinde yöresel menüler hazırlanmalı ve bunlar ziyaretçilere sunulmalıdır.

Malatya Yeşilyurt ilçesinde Kahve Konağı, Gastronomi Konağı ve Lezzet Caddesi bulunmaktadır. Gastronomi Konağı, unutulmaya yüz tutmuş yemek kültürünün yeniden hatırlanmasını sağlayacak, birbirinden değerli bölümler, özel objeler ve yemek kültürünü yansıtan fotoğraflarla süslenmiştir. Ziyaretçilere Lezzet Caddesi gibi gezi alanlarında bulunan hediyelik eşya dükkanlarında yerel ürünlerin (özellikle kayısı ile yapılan ürünlerin) satışı teşvik edilmelidir. Malatya’da unutulmaya yüz tutmuş gastronomik ürünler belirlenmeli ve turizme kazandırılmalıdır. Battalgazi ilçesinin Anadolu tarihinde önemli bir yeri olması nedeniyle unutulmaya yüz tutmuş gastronomik ürünlerin yaşatılması ve ürünlerin tek çatı altında sunulmasını sağlayacak bir mutfak ve gastronomi müzesinin bölgede kurulması önerilebilir. Müze içerisinde gastronomi atölyeleri kurulup, ziyaretçilerin bölgeye özgü yemekleri yapması için eğitimler verilerek gastronomik deneyim zenginleştirilmelidir.

Malatya’daki yerel gastronomi etkinlikleri Arapgir Bağbozumu, Uluslararası Kültür Sanat Etkinlikleri ve Kayısı Festivali, Kale Çilek Festivali, Yeşilyurt Kiraz Kültür ve Spor Şenliği ve Türk Mutfağı Haftası’dır. Malatya için yöreye özgü yemeklerin yapıldığı, eğitimlerin verildiği bir gastronomi festivali ve fuarı düzenlenmelidir. Bu bağlamda zengin bir mutfağa sahip olana Malatya’nın tanıtımı için katılım sağlanan fuarlarda Malatya yemekleri daha çok ön plana çıkarılmalıdır. Kayısı ve dut toplama dönemlerinde gastronomi festivalleri düzenlenerek bu ürünlerin etkin bir şekilde tanıtımı sağlanmalıdır. Sosyal medya ve dijital araçlar etkin bir şekilde kullanılarak Malatya’nın mutfak kültürü tanıtılmalıdır. Bu bağlamda Malatya Gastronomi Turizm ve Tanıtım Derneği girişimiyle çevre iller ile ortak bir şekilde gastronomi temalı rotalar oluşturulmalıdır. Örneğin, Malatya, Adıyaman, Gaziantep, Diyarbakır, Elâzığ ve Tunceli’nin yer aldığı gastronomi temalı rotalar oluşturulmalı ve tur operatörlerine tanıtımı yapılarak bu rotaların aktif bir şekilde kullanımı sağlanmalıdır. Ayrıca tren hatlarının olmasından dolayı bölgede “Gastronomi Treni” projesi hayata geçirilebilir. Hem gastronomi festivallerine hem de gastronomi rotalarına gezi ve mutfak yazarları davet edilmeli ve ağırlanmalıdır.

9. Sağlık Turizmini Geliştirme

Malatya, son yıllarda sağlık turizmi ile ön plana çıkmaya başlamıştır. Sağlık turizminde Malatya’nın ön plana çıkmasında şüphesiz ki İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi önemli rol oynamaktadır. Öyle ki, Turgut Özal Tıp Merkezi hastalarının yaklaşık %40’ı Malatya dışından gelmektedir. Turgut Özal Tıp Merkezi bünyesinde hizmet veren Karaciğer Nakil Hastanesi dünya çapında bir sağlık merkezi yolundadır. Güney Kore’den sonra dünya karaciğer naklinde Karaciğer Nakil Hastanesi ikinci sırada yer almaktadır. İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi sağlık turizmi bakımından öne çıkmaktadır ve yurt dışından ve çevre illerden birçok hastanın başvurduğu bir tıp merkezidir. Hastanenin yurt dışında tanıtım ve reklamının farklı dillerde yapılarak potansiyeli kullanılmalıdır. Yurt dışında gerçekleştirilen sağlık turizmi fuarlarına iştirak edilerek hastanenin sağlık turizmi kapsamında pazarlanması sağlanmalıdır.

Malatya’da sağlık turizmi potansiyeli olan 3 adet önemli doğal şifa merkezi bulunmaktadır. Bunlar Balaban, İspendere ve Harapşehir şifalı içmeleridir. İspendere Şifalı İçmeleri, Malatya merkeze 28 kilometre uzaklıktadır. İspendere Şifalı İçmeleri’nin suyu hem içme hem de banyo yapma amaçlarıyla kullanılmaktadır. Suyun idrar yolları, sindirim sistemi ve karaciğer hastalıklarına iyi geldiği değerlendirilmektedir. İspendere Şifalı İçmeleri, son yıllarda yapılan yatırımlarla geleneksel ve tamamlayıcı tıp merkezi olma yolundadır. İspendere Şifalı İçmeleri alanında belediye tarafından rekreasyon alanları, turizm karşılama merkezi, konaklama tesisi ve yarı olimpik yüzme havuzu yatırımları yapılmıştır. İspendere Şifalı İçmeleri, Malatya’da faaliyet gösteren otellere oldukça yakındır. Ancak İspendere Şifalı İçmeleri’nin tanıtım ve pazarlaması yetersiz kalmıştır. Özellikle geleneksel ve tamamlayıcı tedavilerle ilgili fuarlar ve organizasyonlarda İspendere Şifalı İçmeleri’nin tanıtımı ve pazarlaması yapılmalıdır. Sağlık turizmi yapan tur operatörleri ile anlaşmalar yapılarak İspendere Şifalı İçmeleri’ne sağlık turlarının yapılması sağlanmalıdır. İspendere Şifalı İçmeleri, Nemrut Dağı Milli Parkı ile Arslantepe Höyüğü’nün ortasında yer aldığından, sağlık turizmiyle kültür turizmi karması ile tur paketleri hazırlanmalıdır. Dijital ortamlarda ve sosyal medyada İspendere Şifalı İçmeleri için farklı

dillerde resmî hesaplar açılarak bu mecralarda tanıtımların ve özel tur paketlerinin tanıtımlarının yapılması bölgenin tanınmasına yardımcı olacaktır.

Harap Şehir İçmesi, Doğanşehir ilçesindedir ve suyunun böbrek ve idrar yolları hastalıklarına iyi geldiği düşünülmektedir. Balaban İçmesi Darende ilçesinde yer almaktadır ve suyu cilt, böbrek ve mide hastalıklarına iyi gelmektedir. Ancak bu iki içmenin olduğu alanlarda İspendere Şifalı İçmeleri'ndeki gibi yatırımlar yapılmamıştır. Malatya'nın geleneksel ve tamamlayıcı tıp merkezi olma yolunda bu iki içmeye de gerekli yatırımların yapılması ve potansiyellerinin kullanılması gerekmektedir. Bu iki içme uygun şekilde düzenlenerek sağlık turizmi için elverişli hâle getirilmelidir.

10. Kültür Turizmini Geliştirme

Malatya'nın birçok medeniyete ev sahipliği yapması nedeniyle kültür turizmi potansiyeli oldukça yüksektir. Roma ve Bizans dönemlerinde bölgenin önemli yerleşim yerlerinden biri olan Battalgazi (Eski Malatya) birçok tarihî yapıya ev sahipliği yapmaktadır. Eski Malatya, Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırı olarak asırlarca bir kale şehri olmuştur. Dolayısıyla birçok tarihî yapı bölgede inşa edilmiştir ve bu yapıların çoğu günümüze kadar ulaşabilmiştir. Her ne kadar birkaç yapı restore edilmiş olsa da hâlen çoğu yapı restore edilmeyi beklemektedir. Eski Malatya'daki tarihî yapıların koruma altına alınıp, restore edilerek kültür turizmine kazandırılması gerekmektedir.

Adıyaman il sınırlarında olan ve Malatya'ya yaklaşık 100 kilometre uzaklıkta bulunan Nemrut Dağı Millî Parkı Malatya için de önemli bir kültür turizmi varlığıdır. Dağdaki Kommagene Krallığı'na ait eserler koruma altına alınmıştır. Nemrut Dağı Millî Parkı, İpek Yolu ve inanç turizmi tur rotasında yer almaktadır. Nemrut Dağı'nı kültür turizmi bakımından Battalgazi ilçesindeki tarihî ve kültürel yapılar izlemektedir. Dolayısıyla Malatya'nın kültür turizmi çekiciliği çevre iller ile bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Örneğin, Adıyaman'daki Nemrut Dağı Millî Parkı, Elâzığ'daki Harput ve Malatya'daki Arslantepe Höyüğü, kültür turizmine yönelik bir paket tur ile tanıtılmalıdır.

Malatya Arslantepe Höyüğü UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dâhil edilmiştir. Arslantepe Höyüğü MÖ 5 binli yıllara uzanan bir yerleşim yeridir. Höyükte ilk kazılar 1932 yılında başlamıştır ve 1961 yılına kadar gün yüzüne çıkarılan eserler Anadolu Medeniyetler Müzesi'nde sergilenmektedir. Arslantepe Höyüğü'nde devlet teşkilatının ilk örnekleri görülmektedir. Höyükte MÖ 3300'e tarihlenen kerpiç bir saray ve ticaret mühürleri bulunmuştur. Dünyanın en eski kılıçları Arslantepe Höyüğü'nden çıkarılmıştır. Ancak höyüğün tanıtımı yetersizdir. Bölgedeki kazı çalışmaları ile gün yüzüne çıkarılan buluntular genel olarak Anadolu Medeniyetleri Müzesi ve Malatya Müzesi'nde sergilenmektedir. "Her eser bulunduğu yeri temsil etmektedir ve bulunduğu yerde güzeldir." anlayışı ile Malatya ilindeki mevcut müzeye ek olarak Arslantepe bölgesinde modern ve daha büyük bir arkeoloji müzesi kurulmalıdır ve bölgede çıkarılan buluntular burada sergilenmelidir.

İnanç turizmi bağlamında Malatya'da Somuncu Baba Türbesi ve Camii, Ulu Camii, Venk Kilisesi, Taşhoran Kilisesi, Söğütlü Camii, Yusuf Ziya Paşa Camii, Hasan Basri (Korucuk) Türbesi ve Yeni Camii önemli yapılardır. Tarihî ve kültürel varlıklar olarak ise Taşhan, Morhamam Höyüğü, İshahöyük, Karahöyük, Kuruçay Höyüğü, Kale Surları, Silahtar Mustafa Paşa Kervansarayı, Arslantepe Höyüğü, Gazi İlkokulu Binası, Tahtalı Hamam, İstanbulluoğlu Konağı ve Karakaş Konağı örnek gösterilebilir. Malatya'da görülmesi gereken arkeolojik alanlar arasında Arslantepe Höyüğü, Levent Vadisi, Arslantaşlar ve Bağköy Kral Kaya Kabartmaları anılabilir. Ziyaret edilmesi gereken müzeler ise Malatya Arkeoloji Müzesi, İsmet İnönü Müzesi, Turgut Özal Müzesi, Arslantepe Açık Hava Müzesi, Atatürk Anı Evi Müzesi, Beşkonaklar Etnografya Müzesi, Fotoğraf Makinesi Müzesi, Radyo ve Gramofon Müzesi, Kent Müzesi, Tekstil Müzesi, Kahve Konağı ve Gastronomi Konağı'dır. Bu kültürel varlıkların tanıtım ve pazarlaması oldukça yetersizdir. Bu varlıklar için kültür turizmi rotaları oluşturulmalıdır. Kentin kültürel ve tarihî yerlerinin ziyareti için farklı yürüyüş ve bisiklet rotalarının hazırlanarak ulusal/uluslararası gezi kitaplarına eklenmesi sağlanmalıdır. Bu rotalar ayrıca uluslararası kullanılan mobil uygulamalar ve rota planlayıcılarına dâhil edilmelidir.

Kültür turizminde bölgeye uygun tematik rotalar oluşturulması gerekmektedir. Destinasyonun öne çıkan, uluslararası bilinirliği yüksek noktalarının, hikâyelerini bir araya getirecek deneyim alanları, “rota”ları oluşturulmalıdır. Bu rotalar farklı yollarla deneyimlenebilir olmalıdır. Rotalar (rafting, yürüyüş, tırmanış vb.) hazırlanırken, üzerinde veya yakınında “sosyal girişimler” (halı dokuma atölyesi, reçel yapımı vb. deneyimler) yer almalıdır. Rotalar, tur operatörlerinin de katılacağı ortamda sosyal medya mecralarından yararlanılarak tasarlanmalıdır. Rota hazırlama sürecinin planlanması ve tasarlanmasında yeni nesil beklentiler ile teknolojiler dikkate alınmalıdır. Seyahat acenteleri ile görüşülerek Doğu Anadolu Bölgesi’ne gelen kültür turistlerinin Malatya kültür rotalarına da yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Oluşturulan rotalar üzerinde turistlere hizmet verecek alt yapının (su, kanalizasyon, güvenlik, sağlık hizmetleri, e-bisikletler için şarj alanları gibi) sağlanması önemlidir. Kültür rotalarının potansiyelinin kullanılması için rotalar ile ilgili tematik turizm etkinlikleri gerçekleştirilmelidir. Örneğin bölgede yapılacak bir bisiklet yarışı ile rotaların tanıtımı sağlanabilir. Ayrıca tarihî eserler artırılmış gerçekliğe aktarılarak ziyaretçilerin alanda geçmiş deneyimlemesi sağlanmalıdır. Özellikle Eski Malatya’daki surlar ve yapılar artırılmış gerçeklikle Roma ve Selçuklu dönemlerindeki şekliyle canlandırılmalıdır. Böylelikle ziyaretçi deneyimi zenginleşerek, ağızdan ağıza olumlu iletişim hüneryiyle ziyaretçiler bölgenin reklamını yaparak bölgeyi çevresine tavsiye edebilir.

Malatya’nın konaklama alanında, tesis sayısına bakılınca yeterli olduğu görülmektedir. Malatya’da hizmet veren Mövenpick Otel, Ramada Otel, Anemon Otel gibi konaklama tesisleri ve bölgeye tur yapan acentelerle görüşmeler yapıp turistlerin Malatya ilinde konaklatılması sağlanmalıdır. Bu konuda eğer gerekiyorsa Valilik, Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ve Ticaret ve Sanayi Odası ile birlikte oluşturulacak konsorsiyumlarla, ilgililere finansal açıdan destek verilerek (“KDV’niz bizden.” kampanyası gibi.) turların Malatya’da konaklamaları teşvik edilmelidir. Kültür turları ön plana çıkarılarak uluslararası mecralarda tanıtımlar yapılmalıdır. Böylelikle bölgede turizm çeşitliliği sağlanmış olacaktır. Ayrıca turizm ile canlandırılan bölgelere yerel halkın ilgisi de artacağından dolayı yerel halkta tarihî eserleri ve anıtları koruma bilinci de sağlanmış olacaktır.

Malatya’da el sanatları yönünden bakırcılık, dokumacılık ve ayakkabıcılık ilk sıralarda yer almaktadır. Malatya’daki Bakırcılar Çarşısı tarihi ile ön plana çıkmaktadır. Bakırcılar Çarşısı’ndaki iş yerleri restore edilerek Bakırcılar Çarşısı’nın yaratıcı turizm kapsamında kullanılması önerilmektedir. Bakırcılar Çarşısı’nda boş duran ve restore edilmeyen yapıların kullanarak-koruma yöntemi ile işlevselliği sağlanmalıdır. Bu binalar bakırcılık dışında geleneksel el sanatlarının yapıldığı, sergilendiği ve satıldığı alanlar olarak kullanılabilir.

Malatya’nın Arguvan ilçesi türküleri ile meşhur bir ilçedir. Bu bağlamda Türkü Festivali’nin ve Arguvan Türkü Müzesi’nin dijital mecralarda gerçekleştirilmesi ve uluslararası mecrada tanıtımının yapılması gerekmektedir.

Bölgedeki höyüklerden turizmde kullanılacak olanların belirlenerek gerekli kazı çalışmalarının yapılması ve ulaşımın sağlanması gerekmektedir. Bu sayede bölge, sahip olduğu kültürel değerleri turizmde kullanabilecektir. Turistlerin gelmesi beklenmeden Malatya iline gerekli yatırımlar ve çalışmalar yapılarak Malatya ili üstün nitelikli bir kültür turizmi merkezi hâline getirilmelidir.

11. Kırsal/Ekoturizmi Geliştirme

Kırsal turizm ekoturizm, yayla turizmi, çiftlik turizmi, agroturizm gibi turizm türlerini kapsamaktadır. Malatya, dağlık yapısının yanı sıra geniş tarım arazilerine ve yoğun tarım alanlarına da sahiptir. Malatya sahip olduğu tarım alanları ile agroturizm potansiyeline sahiptir. Malatya’da hâlihazırda köy yerleşimi olan birçok alan agroturizm için uygun alanlardandır. Malatya denilince akla ilk kayısı gelmektedir. Kayısı dışında Malatya, Yeşilyurt Dalbastı Kirazı ve Arapgir üzümüleriyle de ön plana çıkmaktadır.

Kayısı ağaçları, bölgelerin yüksekliğine göre Şubat ayı sonu ve Mart ayı başı gibi çiçek açmaya başlamaktadır. Bu aylarda kayısı ağaçlarının çiçekleri tam bir görsel şölen oluşturmaktadır. 25 yıldır her

yıl Malatya Kayısı Festivali düzenlenmektedir. Yeşilyurt Kiraz Festivali ve Arapgir Bağbozumu Festivali de düzenlenmektedir. Son iki yıldır ise Mart ayında Kayısı Çiçeği Festivali düzenlenmektedir. Fakat tanıtım ve pazarlamanın yetersiz olması nedeniyle ziyaretçi sayısı azdır. Hem Kayısı Festivali hem de Kayısı Çiçeği Festivali için aylar öncesinden program hazırlanmalı, dijital ortamlarda tanıtımlar yapılmaya başlanmalı ve festivale ünlü influencerların katılımı sağlanmalıdır. Lavanta hasadı gibi kayısı hasadı, dalbastı kiraz hasadı, üzüm bağ bozumu gibi hasat zamanlarında hasatlara ziyaretçilerin katılımının sağlanması gerekmektedir.

Kırsal bölgede yaşayan yerel halkın turizm eğitimiyle donatılıp eksikliklerin giderilmesi ve turizm algısının olumlu yönde değişmesi için yerel halka eğitimler verilmelidir. Köylerdeki yaşam biçimleri, tarım, süs bitkileri, arıcılık, bağcılık, balıkçılık, yerel üretim, geleneksel ürün saklama teknikleri gibi kırsal faaliyetlere yönelik girişimler oluşturularak bu alanların kırsal/ekoturizm bağlamında kullanılması teşvik edilmelidir. Bölgedeki yerel halkın kırsal/ekoturizm hareketliliğine katılması ve bölgede kırsal/ekoturizm arzının oluşturulması için eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlanmalıdır.

Kırsal bölgelerde turizmin çeşitlendirilmesi için yerel imkân ve koşullara göre mikro girişimler desteklenmelidir. Kırsal alanlarda tarımsal ürün işlenmesi ve pazarlanması için yapılar oluşturulmalı ve mevcuttakiler güçlendirilmelidir. Yerel ürünlerin üretiminin desteklenmesi ve kırsal turizm kapsamında kullanılması teşvik edilmelidir. Bu amaçla bölge halkına “Küçük İşletme Girişimciliği ve Ekoturizm’de Temel İşletmecilik” konulu eğitimler verilmelidir. Bu eğitimlerde ülkemizden ve dünyadan iyi uygulama örnekleri ele alınmalı ve bölgeye has iyi uygulama örnekleri geliştirilmelidir. Böylelikle turizm 12 aya yayılmalıdır.

Malatya’da kırsal/ekoturizm için yürüme ve bisiklet rotaları belirlenmelidir. Bu rotalarda düzenli olarak her yıl uluslararası (bağ bozumu, kayısı toplama ve işleme, dalbastı kiraz toplama gibi) etkinlikler ve yarışmalar düzenlenmelidir.

Malatya ekoturizm bağlamında yetersiz durumdadır. Pütürge, Arguvan, Akçadağ, Kuluncak, Doğanşehir ve Doğanşol ilçeleri için ekoturizm etütleri yapılmalıdır. Uygun alanlarda ekoturizm amaçlı kullanılmak üzere alt yapı ve üst yapının sağlanması önerilmektedir. Ekoturizm alanlarında kamp karavan alanlarının, kıl çadırlardan oluşan konaklama alanlarının ve yöresel menüler sunan restoranların çalışmaları yapılmalıdır.

12. Doğal Çevre Odaklı Turizm Politikalarını Geliştirme

Malatya engelli yapısı, ovası, vadileri ve çayları ile doğa odaklı turizm türlerinin yapılabileceği bir ildir. Malatya’nın keşfedilmeyi bekleyen doğal güzelliklerine Tohma Kanyonu, Levent Vadisi, Karakaya Barajı, Kayaarası Kanyonu ve Sultansuyu Harası örnek verilebilir. İldeki Ansır (Buzluk) Mağaraları ve Sulu Mağara, mağaracılık faaliyetleri için uygun mağaralardır. Karakaya Baraj Gölü özellikle su sporları bağlamında değerlendirilebilecek nitelikte olmasına rağmen, buradaki tesis faaliyette değildir. Bu otelin faaliyete geçirilerek su sporlarının gerçekleştirilebilmesi için imkân sağlanmalıdır. Bölgede deniz olmadığından Karakaya Baraj Gölü’nün uygun bir alanında yapay bir plaj alt yapısı yapılarak bölgenin bu ihtiyacı giderilebilir. Bu alanda su sporları için alt yapı ve üst yapı sağlanmalıdır. Bu alanda su sporları ile ilgili yarışmalar ve etkinlikler düzenlemeli veya hâlihazırda ulusal düzeyde yapılan yarışma ve etkinliklere ev sahipliği yapılmalıdır.

Sultansuyu Harası ülkemize yarış atları yetiştiren bir haradır. Harada atlı doğa yürüyüşü yapılsa da haranın atçılık ile ilgili potansiyeli çok az kullanılmaktadır. Haranın alt yapı ve üst yapısının düzenlenerek atçılık faaliyetlerinin aktif olarak yapılması sağlanmalıdır. Ayrıca Malatya, balıkçılık ve av turizmi için de uygun bir ildir. Karakaya Baraj Gölü, Tohma Çayı ve Fırat Nehri sportif olta balıkçılığı yapılabilecek alanlardır.

Malatya’da Tepehan-Nemrut, Levent Vadisi ve Yeşilyurt-Ortaköy bisiklet rotaları vardır. Ancak bu rotaların dijital tanıtımı oldukça yetersiz durumdadır. Öncelikle Malatya’da dağlık alanlarda ve çiftlik

bölgelerinde doğa sporları için (bisiklet, trekking) belirlenen gezi yollarının haritaları oluşturulmalı ve turistler için dinlenme yerleri düzenlenmelidir. Ayrıca alanda bilgilendirmeler yapılması (ahşap panolar, işaretler vb.) gerekmektedir. Doğa yürüyüşü, dağ bisikleti sporları için www.rotamalatya.com web sitesinde belirlenmiş olan rotaların harita ve kitapçıkları hazırlanmalı ve bunlar tanıtılmalıdır. Tüm bunlar yapılırken dezavantajlı gruplar da göz önünde bulundurulmalıdır.

Turistik rekreasyonel faaliyetler (sportif aktiviteler, doğa gezileri, hobi bahçeleri, dağcılık, tırmanma, bisiklet yolları) için kurulması gereken tesisler ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır. Türkiye Dağcılık Federasyonu ile iş birliği yapılarak bölgede dağcılık ve tırmanma faaliyetleriyle ilgili etkinliklere ev sahipliği yapıp bölgenin potansiyeli tanıtılmalıdır.

Malatya'da Levent Vadisi'nde düzenlenen Levent Vadisi Uluslararası Doğa Sporları Festivali'ne katılan İsviçreli slackline sporcusu Samuel Volery, yerden 240 metre yükseklikteki Levent Vadisi'nde ip üzerinde 1210 metre yürümüş ve dünya rekoru kırmıştır. Levent Vadisi doğa sporları için aktif bir şekilde kullanılmaktadır ve www.leventvadisi.org web sitesinde tanıtımı yapılmaktadır. Web site farklı dillerde de yayınlanarak uluslararası tanıtım sağlanmalıdır. Levent Vadisi'nde olduğu gibi Malatya'nın diğer vadi ve kanyonlarında da gerekli yatırımlar yapılarak Malatya, doğa sporları için cazibe merkezine dönüştürülebilir.

Covid-19 salgını döneminde glamping, popülerliği artan bir turizm türü olmuştur. Glamping, doğa içerisinde yüksek konfor ile tatilini geçirmek isteyenlere hitap eden bir tatil seçeneği olarak tanımlanabilir. Malatya'daki yaylalar, Karakaya Baraj Gölü çevresi ve Levent Vadisi bölgesi glamping turizmine uygun alanlardır ve bu alanlarda gerekli alt yapı ve üst yapı yapılmalıdır. Bunun için içme suyu, kanalizasyon gibi alt yapının sağlanması gerekmektedir. Glamping için uygun yerler belirlenip dijital mecralarda tanıtımlar yapılmalıdır. Ayrıca Levent Vadisi doğa fotoğrafçılığı için de önemli bir potansiyele sahiptir.

Glamping ile beraber kamp-karavan turizminin de popülerliği artmaya başlamıştır. Özellikle yaylalarda ve göl çevresinde kamp-karavan turizmi yapılabilmesi için alt yapı ve üst yapı sağlanmalıdır. Kampçılık için uygun yerler belirlenmeli ve bu yerlerde belli tarihlerde (örneğin, Uluslararası Doğa Sporları Festivali tarihlerinde) etkinlikler yapılmalıdır. Ayrıca doğal çevre odaklı turizmi geliştirmek için konularında uzman acenteler ve dernekler ile temasa geçilerek bilgilendirme ve iş birliği yapılması gerekmektedir.

13. Korunan Alanlarda Turizm Etkinliklerini Geliştirme

Malatya Beydağı Tabiat Parkı, Karakaya Baraj Gölü Çevresi, Arapgir Kozluk Çayı ve Kaya Arası Kanyonu, Hekimhan Girmana Kanyonu, Yazıhan Ansır Mağaraları, Darende Günpınar Şelalesi, Tohma Çayı ve Turgut Özal Tabiat Parkı korunan alanlardır. Bu alanların tanıtımı oldukça yetersizdir. Öncelikle bu alanlar ile ilgili farklı dillerde tanıtım videolarının hazırlanarak tanıtımlarının yapılması gerekmektedir. Bu bölgeler yürüyüş ve bisiklet rotaları dâhilinde gezilecek şekilde düzenlenmeli, QR kod gibi teknolojilerden yararlanılarak ziyaretçilerin deneyimlerinin artırılması sağlanmalıdır. QR kod ile ziyaretçiler alanlardaki flora ve fauna ile ilgili bilgi alabilir. Yürüyüş ve bisiklet rotaları için iyi şekilde işaretlemelerin yapılması gerekmektedir. Bölgeye özgü flora ve faunanın yer aldığı bir botanik müzesi yapılabilir.

Tabiat alanlarında kamp alanları yapılarak kampçılıktan yararlanılabilir. Çadır ve karavanda konaklamanın sağlanabileceği yerler belirlenmeli ve alt yapı sağlanmalıdır. Arapgir Kozluk Çayı Bölgesi, Levent Vadisi ve Nemrut Dağı civarındaki Belli Yaylası, kamp alanı alt yapısı açısından önemli bir değere sahip olmakla beraber, özellikle Arapgir bölgesi başta olmak üzere ülkemizin birçok noktasından bilhassa genç yaş grubu yerli turistler kamp aktivitelerine katılmakta ve söz konusu alanlar kamp turizmi açısından ileriye dönük önemli bir potansiyel taşımaktadır.

14. Kongre Turizmini Geliştirilme

Malatya konumu itibarıyla Sivas, Kayseri, Kahramanmaraş, Elâzığ, Erzincan ve Diyarbakır gibi şehirlerde yer alan önemli üniversitelere ve eğitim merkezlerine oldukça yakındır. Ayrıca Malatya’da yurt dışı seferlerin de yapıldığı uluslararası havalimanı bulunmaktadır. Malatya ulaşım açısından sorunu olmayan ve kongre turizminin yapılacağı bir ildir. Malatya merkezde Kongre ve Kültür Merkezi, Sabancı Kültür Merkezi, İnönü Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi, Büyükşehir Belediyesi Fuar Merkezi, Büyükşehir Belediyesi Konferans Salonu bulunmaktadır. Örnek olarak Kongre ve Kültür Merkezi’nde biri 220 kişi, diğeri 608 kişi kapasiteli Kemal Sunal ve Fahri Kayahan salonları vardır. Kongre ve Kültür Merkezi İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne başvurularak kullanılmaktadır. İnönü Üniversitesi’nde ise 1 adet büyük salonu, 3 adet küçük salonu ve 1 adet balo salonu olan Kongre ve Kültür Merkezi mevcuttur. Malatya’da iki devlet üniversitesinin ve gelişmiş tıp, diş hekimliği ve ziraat fakültelerinin varlığı göz önünde bulundurularak kongre turizminin yeterince yapılmadığı söylenebilir.

Çevre iller ve yurt dışındaki eğitim kurumları ile iş birliği yapılarak ulusal ve uluslararası kongre ve konferansların Malatya’da yapılması sağlanmalıdır. Konaklama imkânı olarak Malatya kongre ve konferans organizasyonları için yeterince konaklama alt yapısına sahiptir. Kongre düzenleyen kurumlar ve kongre organizasyonları yapan kurum/kuruluşlara yönelik Malatya’nın kongre turizmi ile ilgili sunumlar yapılmalıdır. Böylelikle Malatya’nın kongre turizmi için sahip olduğu alt yapı ve üst yapı potansiyeli daha etkin kullanılabilir.

15. Etkinlik Turizmini Geliştirme

Malatya’da yeterli sayıda festival ve etkinlik düzenlenmektedir. Malatya, 2022 yılında 8 adet düzenli tarihe sahip festivale ve 6 adet uluslararası fuara ev sahipliği yapmıştır. Malatya’da her yıl Malatya Kültür Sanat Etkinlikleri ve Kayısı Fuarı, Malatya Uluslararası Film Festivali, Uluslararası Arguvan Türkü Festivali, Darende Zengibar Karakucak Güreş ve Kültür Festivali, Arapgir Bağbozumu ve Reyhan Hasadı Festivali ve Yeşilyurt Kiraz Kültür ve Spor Festivali, Türk Mutfağı Haftası, Off Road Yarışları, Kale Çilek Festivali, Arslantepe Uluslararası Açık Satranç Turnuvası, Akçadağ Dağ Bisiklet Yarışları, Kayaarası Kanyonu Fotokamp ve Camping Şenliği, Uluslararası Melita’dan Malatya’ya Arslantepe Buluşmaları, Akçadağ Uluslararası Doğa Sporları Festivali, Doğanşehir Türkü Şenliği, Yeşilyurt Çocuk Kitapları Festivali ve Altın Eller Geleneksel El Sanatları Festivali düzenlenmektedir. Bu etkinlikler genel olarak Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarına sıkışmıştır.

Malatya yıl içinde birçok türde festival, şenlik, fuar ve etkinliklere ev sahipliği yapma potansiyeline sahiptir. Örneğin, kış turizmi döneminde kış oyunları ve sporları şenliği, gastronomi fuarı, kayısı/kiraz toplama ve şifa şenlikleri gibi etkinlikler geliştirilmelidir. Bu etkinlikler yılın belli dönemlerinde gerçekleştirilerek turizm 12 aya yayılmalıdır. Ortak etkinlik takvimleri paydaşlarla hazırlanmalıdır. Yeni nesil teknoloji kullanımını içeren dijital etkinlikler düzenlenmeli, etkileri düzenli ölçülmelidir. Etkinliklerin yapılabilmesi için alt yapı eksikliği, nitelikli eleman eksikliği, tanıtım eksikliği gibi sorunların ivedilikle giderilmesi önem arz etmektedir. Malatya’da yapılan etkinliklere yerel katılımcı oranı orta düzeydeyken yabancı katılımcı sayısı oldukça yetersizdir. Özellikle dijital ortamlarda tanıtım eksikliğinin olması katılımcı sayısının az olmasına neden olmaktadır. Etkinlikler önceden programlanmalı ve festivallerden aylar önce tanıtılmalıdır. Festival döneminde kamp-karavan ve çadırlarda konaklama için alt yapı sağlanmalıdır.

16. İnanç Turizmini Geliştirme

İnanç turizminin kapsamı dikkate alınınca çeşitli dinler ve kültürleri tanımak için eşsiz koşullar sağlamaktadır. İnanç turizmi dindar veya dindar olmayan her ziyaretçiye hitap etmektedir ve yılın 12 ayı yapılabilir. Bu nedenle inanç turizmi, destinasyonların tamamlayıcı bir unsurudur. Roma, Selçuklu ve Osmanlı devletlerine ev sahipliği yapması nedeniyle Malatya’nın özellikle Eski Malatya bölgesi başta olmak üzere birçok bölgesinde zengin dinî ve kültürel kaynaklar mevcuttur.

Malatya’da sadece Battalgazi (Eski Malatya) ilçesinde 25’ten fazla inanç turizmi kaynağı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları Ulu Camii, Sütlü Minare (Çermik) Camii, Tahtalı Minare Camii, Vaiz Ocağı Camii ve Türbesi, Zeynel Abidin Türbesi, Ak Minare Camii, Ahmet Duran Mescidi ve Türbesi, Bahri Camii, Ali Baba Türbesi, Edir ve Bedir Türbesi, Hasan Basri Türbesi, Halfetih Minaresi, Hötüm Dede Türbesi, Hırslı Baba Türbesi, Karahan Camii, Kırk Kardeşler Şehitliği, Nefise Hatun Kümbeti, Ali Baba Namazgâhı, Kanlı Kümbet, Melik Sanullah Camii, Sıddı Zeynep Türbesi, Emir Ömer Mescidi, Battalgazi Makamı ve Türbesi ve Yeni Camii’dir. Diğer inanç turizmi varlıkları ise Somuncu Baba Türbesi, Şeyh Ali Kara Türbesi, Arapgir Büyük Ocak Cemevi, Venk Manastırı ve Taşhoran Kilisesi’dir.

Yukarıdaki inanç turizmi varlıklarının sadece birkaçı restore edilmiş ve çevre düzenlemesi yapılmıştır. Somuncu Baba Türbesi ve Hasan Basri Türbesi yörede en çok tanınan türbelerdir. Somuncu Baba Türbesi’nin Kudret Havuzu’ndan dolayı tanıtımı yapılmış olmasına rağmen Malatya’nın inanç turizmi değerleri ile ilgili yapılan tanıtım ve pazarlama faaliyetleri oldukça azdır. Öncelikle Malatya için bir inanç turizmi rotası hazırlanmalı ve rotaya dâhil edilecek yapılar restore edilmeli ve çevre düzenlemeleri yapılmalıdır. Hazırlanan rotanın dijital ortamlarda ve ulusal ve uluslararası fuarlar da tanıtılması sağlanmalıdır. Rota, ayrıca bisiklet ile gezilebilecek bir rota niteliğiyle hazırlanmalıdır. Böylelikle bölgedeki tarihî dokuya zarar verilmesinin önüne geçilebilir.

Kırk Kardeşler Şehitliği ve Battalgazi Makamı ile ilgili sanal gerçeklik teknolojilerinden yararlanılarak 3D canlandırma yapılmalıdır. Bölgede yaşanan savaşlar ve yörenin eski yaşam tarzı sanal ortamda deneyimlenmelidir. Böylelikle ziyaretçilerin deneyimi zenginleştirilebilir. İnanç turizmi kapsamında bölgedeki inanç turizmi merkezlerinde çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir. Ayrıca Malatya, ulusal ve uluslararası inanç turizmi konulu kongre ve konferanslara ev sahipliği yaparak inanç turizmi varlıklarını tanıtmalıdır. Malatya’nın turizm tanıtımında inanç turizmi ön plana çıkarılarak sahip olduğu potansiyel kullanılmalıdır. Eski Malatya bölgesinin soyut ve somut kültürel miras varlıkları ile inanç turizmi varlıkları bir paket tur olarak hazırlanmalı ve bölgede tur düzenleyen acenteler aracılığıyla satılmalıdır.

17. Günöbirlikçilerden Elde Edilen Faydayı Artırma

Alternatif turizm faaliyetlerinin Malatya merkezi ve ilçe bazlı olarak çeşitlenmesi ve ziyaretçilere bu alanda imkânlar sunulması gerekmektedir. Malatya bulunduğu konum itibarıyla Doğu Anadolu Bölgesi’nde daha çok günöbirlik tur rotaları olacak şekilde tur rotalarına dâhil edilmelidir. Malatya, Adıyaman, Gaziantep, Diyarbakır, Elâzığ ve Tunceli kültür ve gastronomi rotası oluşturularak Malatya’nın günöbirlik ziyaretçilerden elde ettiği fayda artırılmalıdır. Bu rotada var olan demir yolu alt yapısı geliştirilerek bölgede “Gastronomi Treni” projesi hayata geçirilebilir.

Malatya, su sporları için oldukça uygun yerlere ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle Karakaya Baraj Gölü’nde yapılacak sportif faaliyetler belirlenerek Malatya çıkışlı turlar ile bu potansiyel kullanılabilir. Ayrıca Malatya, Van Gölü Ekspresi ve Kurtalan Ekspresi tren rotası üzerindedir. Van Gölü Ekspresi Ankara’dan çıkarak sırasıyla, Kayseri, Sivas, Malatya, Elâzığ ve Tatvan güzergâhında hizmet vermektedir. Halihazırda bu ekspres rotanın Van ilinin çabası ile Turistik Van Gölü Ekspresi biçiminde dönüştürülmesi düşünülmektedir. Bu düşüncenin hayata geçmesi ile rota üzerinde özel temalı tren turları düzenlenerek Malatya’da günöbirlikçilerden elde edilen faydalar artırılacaktır. Aynı zamanda bu güzergâhta seyahat eden yolculara tek bir bilet ile belli bir tarihte geçerli olacak şekilde, Avrupa da benzerleri olduğu üzere Hop On-Hop Off tarzı biletler satılmalıdır. Böylelikle hat boyunca ziyaretçiler istedikleri illerde inip o ilin tarihî ve turistik yerlerini ziyaret ettikten sonra yine bir sonraki trenle güzergâhına herhangi bir ilave ücret ödemededen devam etmelidir. Bunun için sefer sayıları artırılmalı ve bu tarz yeni bilet uygulamasının tanıtımı yapılmalıdır. Günöbirlikçilerin Malatya’yı ziyaret etmesi için ulaşım gibi alt yapı yatırımlarının yapılması büyük bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda Nemrut Dağı’ndan Arslantepe Höyüğü’ne ulaşım alt yapısı ve Eski Malatya’daki tarihî ve inanç merkezlerinin günöbirlik olarak gezilmesi için ulaşım alt yapısı iyileştirilmelidir. İlaveten karşılama merkezlerine

(özellikle Arslantepe) kurulacak alışveriş merkezleri ile ziyaret eden turistlerin alışveriş yapmaları sağlanmalıdır.

18. Ziyaretçi Başına Elde Edilen Konaklama Gelirini Artırma

Malatya’da ziyaretçi başına elde edilen gelirin artırılması için bölgenin turistik çekiciliklerinin belirlenerek bunların turistik birer ürün hâline getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca Malatya’da oluşturulacak ve aşağıda son madde de detayları verilen “Turizm Türlerinin Geliştirilmesi” ile de bölgenin turizm çeşitliliği artırılabilir ve turizm hareketliliği akılcı politikalar ile 12 aya yayılabilecektir. Malatya’nın var olan coğrafi işaretli ürünlerinin yanında, yenileri alınarak bölge ürünlerinin üretimi garanti altına alınmalı ve bölge ziyaretçilerine satışı gerçekleştirilmelidir. Malatya’da oluşturulacak çeşitli gastronomi, bisiklet ve kültür rotaları sayesinde bölgeye gelen ziyaretçilerin bölgede kalış süreleri uzatılmalıdır. Bu rotaların planlanması için rota planlayıcı mobil uygulamanın hazırlanması, bölgede konaklamayı artırabilecektir.

Bölgede turizmde alt yapı eksiklerinin olması, konaklama süresini azaltan bir sorundur. Mevcut konaklama tesislerinin niteliklerinin iyileştirilerek yeni yapılacakların da sıkı bir denetimi sonucunda nitelikli konaklama imkânı sağlanmalıdır. Bu sayede bölgeye “nitelikli turist” akımı sağlanacaktır. Ayrıca bölgede turizm eğitiminin az olduğu göz önünde bulundurularak, eğitim kurumlarında bölge için özel tasarlanmış turizm eğitimleri verilerek nitelikli turizm elemanı ihtiyacı sağlanmalıdır. Malatya, Adıyaman ve Elâzığ iş birliğiyle sektör paydaşlarıyla buluşma ortamları yaratılmalı, sektör ve turist davranışları incelenmelidir.

Ülkemizi ziyaret eden turistlere yönelik oluşturulacak “goturkiye” kartı ile ülkemizde konakladığı süre içerisinde, bu kart aracılığıyla yaptığı tüm turistik faaliyet ve harcamalardan puan toplanabileceği bir “sadakat programı” oluşturulmalıdır. Bu kart ile turistlerin topladığı puanları gerek tatili süresince gerekse bir sonraki tatilinde kullanması teşvik edilmelidir. Bu puanların, “Troy” kart gibi ulusal kart alt yapıları kullanılarak, ülke çapında yapılacak düzenleme ile kredi kartı geçen tüm mekânlarda kullanılmasına imkân sağlanmalıdır. Özellikle Malatya örneğinde olduğu gibi turizm açısından yeterli gelişim gösterememiş ve turizm faaliyetlerinin yaygınlaştırılması istenilen bölgelerde de bu puanların daha fazla kullanımına olanak yaratılmalıdır. Bu puan programının ihtiyaç duyduğu finansman da, turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi hedeflenen bölgede yer alan Valilik, Belediye, Fırat Kalkınma Ajansı ve Ticaret Odaları ile gerçekleştirilecek bir protokol ile bölge esnafı tarafından sağlanmalıdır. Benzer bir uygulama ise destinasyonda var olan ama yeterli ilgiyi görmemiş turistik mal ve hizmetler için de gerçekleştirilebilir. Bu uygulama için fiziksel bir kart kullanılabileceği gibi yüklenecek bir aplikasyon da QR kod ve NFC teknolojileri sayesinde sanal kart olarak kullanılabilir. Ayrıca bu aplikasyon sayesinde bölge, ziyaretçilerin ihtiyaç duyduğu her türlü bilgi konum temelli olarak konunun uzmanları tarafından hazırlanarak hizmete sunulmalıdır.

Bisiklet ve yürüyüş rotalarında yerel halk tarafından hizmet verilen yeme-içme ve dinlenme alanları oluşturulmalıdır. Özellikle kadın istihdamını destekleyici yerel ürünlerin turistik değer hâline getirilerek satılması sağlanmalıdır. Bisiklet ve yürüyüş rota planlayıcı ile oluşturulan rotalar üzerinde, turistlere indirimlerin sağlanacağı tesisler de önerilmelidir. Bölgedeki alt yapının iyileştirilmesi ile www.rotamalaty.com web sitesinde yer alan 6 adet bisiklet rotasına ilaveten Malatya, Adıyaman, Elâzığ, Erzincan, Gaziantep gibi illeri kapsayan uzun bisiklet rotaları oluşturulmalı ve bölgede turistlerin daha fazla zaman geçirmeleri sağlanmalıdır. Bu sebeple bölgeye turist getiren tur operatörleri ve tur düzenleyen acenteler ile iş birliğine girilerek, turistlere bölge tur satışları teşvik edilmelidir. Bölgede yer alan havalimanlarına yapılan uçuş sayıları hava yolu firmalarına sağlanacak özel teşvikler ile artırılmalıdır. Bölgeye yapılan uçuş sayılarının artırılması sonrası tur operatörleri ve acentelerin oluşturacakları paketler, bölge illeri ile birlikte yapılacak konsorsiyum sayesinde finansal olarak desteklenmeli ve tanıtılmalıdır.

19. Herkes İçin Turizm Uygulamalarını Geliştirme

Ülkemizde ve dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak önceleri evlerine kapalı olarak yaşamak zorunda olan engelli bireyler, yapılan düzenlemeler sonucunda günümüzde sosyal hayata aktif bir şekilde katılabilmektedir. Özü itibarıyla “sosyal bir faaliyet” olan turizm hareketlerine de engelli bireylerin tıpkı diğerleri gibi sorunsuz bir şekilde katılmaları için yapılan çalışmalar her geçen gün hız kazanmaktadır. Bu sayede “turizmde erişilebilirlik-herkes için turizm” kavramları her geçen gün daha çok önem arz etmektedir. Temelde insan olma sebebiyle herhangi bir fiziksel, ruhsal, maddi ve manevi bir engeli olsa bile bütün insanların gezme, görme, eğlenme ve dinlenme gibi faaliyetlere katılabilmelerini hedefleyen turizm çeşidi, erişilebilir turizm olarak tanımlanmaktadır. Bu tür faaliyetlerin düzenlenebilmesi için birçok uluslararası kuruluş tarafından değişik açılarla hazırlanmış ve uygulanması zorunlu olan alt yapı kriterleri geliştirilmiştir. Bunun en bilineni Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından geliştirilmiş ve ortaya konulmuş olan şartlardır. Bu şartlara göre yapılan değerlendirmelerde Avrupa’da 7 şehir “erişilebilir şehir” unvanı almaya hak kazanmıştır. Benzer bir kriter listesi, Global Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) tarafından da “Destinasyonlar İçin Önerilen Performans Kriterleri” adlı belgede “Herkes için erişim” başlığında dile getirilmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında, bölgeyi ziyaret edecek engelli bireyler için özel park alanlarının planlanması, iletişim kurmayı kolaylaştırmak için işaret dilinin bölgede öğreniminin teşvik edilmesi, görme engelli bireylere yönelik özel hazırlanmış alfabe ve kartlar ile iletişim kolaylıklarının sağlanması, yine cadde ve sokakların engelli bireylerin rahatlıkla yürüyebilecekleri şekilde düzenlenmesi ve işaretlenmesi, turistik çekim merkezlerine yapılacak ziyaretlerde merdiven gibi engelleri aşmak için yatay hareketli mimarinin tercih edilmesi ya da engelli asansörleri ile ulaşımın sağlanması, toplu taşımada engelli bireylerin kullanımına yönelik iyileştirmelerin gerçekleştirilmesi ve konaklama tesislerinde engelli ziyaretçilerin kullanımına imkân veren düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bunlara ek olarak bölgede bulunan restoran ve eğlence merkezlerinde belli sayıdaki masanın engelli bireylere hizmet verebilecek şekilde dönüştürülebilir olarak tasarlanması, braille alfabesi ile düzenlenmiş menülerin bulundurulması, ayrıca destinasyonda ihtiyaç duyabileceği her türlü, ankesörlü telefon, danışma ofisleri ve kayıt kabul masalarının da engelli bireylerin kullanımına uygun dizayn edilmesi gerekmektedir.

İlaveten akıllı turizm ve dijitalleşme uygulamalarının geliştirilmesinde, özellikle engelli bireylerin engelleri sebebiyle yapamadıkları faaliyetleri, sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamaları ile yapabilmelerine imkân sağlayacak içerikler üretilmelidir. Bu konuda her türlü ziyaretçi için gözlük kullanmadan, çıplak gözle 3 boyutlu metaverse deneyimi yaşatabilecek bir merkez inşa edilmelidir. (Örnek için bkz. Digiversede.com)

20. Tanıtım ve Geliştirmede Etkili Turizm Yönetimi Oluşturma

Bilindik hâliyle “tanıtım” veya teknik bir ifade olarak “tutundurma”; ürün, fiyat ve dağıtım ile birlikte dört temel pazarlama stratejilerinden birini oluşturmaktadır. Turizmde tanıtım ise mevcut turistik ürün ve hizmetlerin tümünü kapsayacak şekilde, destinasyonun tanıtımı veya ilgili destinasyondaki tüm paydaşların kendi ürün ve hizmetlerini tanıtmaya yönelik bağımsız tanıtım faaliyetleri şeklinde gerçekleşmektedir.

Öte yandan destinasyonda yer alan tüm paydaşlar, kendi ürün ve hizmetlerini kendi arzu ve istekleri doğrultusunda tanıtmaktadır. Tanıtım faaliyetinin turizm sektöründeki önemi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının geçmiş dönemlerdeki adının T.C. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı olmasından da kolaylıkla anlaşılabilir. Ayrıca Bakanlığın tanıtım etkinliklerinden sorumlu olarak günümüzde “Tanıtma Genel Müdürlüğü” bulunmaktadır. Bunun yanında geçtiğimiz yıllarda Türkiye Turizm Ana Planı’nda yer alan ve bütçesi sektör paydaşları ve kamu ortaklığı ile oluşturulan Türkiye Turizm ve Geliştirme Ajansı kurularak çalışmaya başlamıştır.

Bir destinasyonun etkin ve etkili bir şekilde tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesini, tüm paydaşların adil bir şekilde temsil edildiği ve alınan kararlarda etkili bir şekilde müdahale edebildiği bir üst örgütlenme modeli olan Destination Management Organisation (DMO) ya da Türkçe karşılığıyla Destinasyon Yönetim Örgütü (DYÖ) etkin bir şekilde gerçekleştirebilmektedir. Değişik yönetim ve örgütlenme biçimlerine sahip olabilen bu DYÖ'ler, ulusal turizm örgütlerince alınmış ve uygulamaya konulmuş stratejik kararlar ile yüzde yüz uyum içinde kendi yöresel stratejilerini belirleyerek, buna uygun yerel politikalar üretip uygulamaya koyabilmektedir. Halihazırda kurulmuş olan Malatya İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, ilin DYÖ'sü olarak kabul edilmelidir. Bu sebepten ötürü Malatya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'nda "etkili bir turizm yönetim kurmak" amacıyla belirlenen politikaya uygun olarak tanıtım etkinliğinin de artırılması hedeflenmiştir.

Hiç şüphesiz destinasyonların etkili tanıtımlarının yapılabilmesi için ihtiyaç duyacağı finansal kaynaklara sahip olması gerekmektedir. Bu sebeple tanıtımından sorumlu olan DYÖ'lerin kurumsal bütçeleri mevcut kamu kaynaklarının yanında destinasyonda bulunan paydaşların da desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere Malatya'da oluşturulmuş İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, DYÖ sıfatı ile ve paydaşların desteğiyle sağlanacak olan bu finansmanın, uygun bir şekilde uygulanmasına imkân sağlayacak modeller oluşturmalıdır. Malatya DYÖ'sünün, gerçekleştireceği en önemli faaliyetlerin başında destinasyonun hedef ülke ve pazarlarda tanıtımı olacaktır. Bu şekilde yapılacak kısıtlı bütçe ve yeteneklerle bölge paydaşları tarafından yapılmaya çalışılan bireysel tanıtım faaliyetlerinin daha güçlü, sistematik ve etkili bir biçimde yapılması sağlanabilecektir.

Malatya'nın gerek ulusal gerekse uluslararası pazarlara yönelik yapacağı tanıtım faaliyetlerinde orta ve uzun vadeli hedefler belirlenmelidir. Bu kapsamda belirlenen hedeflerin ulusal tanıtım stratejilerinin bir parçası olması sağlanarak Malatya'nın uluslararası hedef pazarlara tanıtımı yapılmalıdır. Bunun yapılabilmesi, Malatya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'nda belirlenen politika ve stratejilerin hayata geçirilmesi ile yakından ilgilidir. İkincisi ise Malatya'nın kendi öz kaynaklarını kullanarak tanıtım yapmasıdır. Bunun yapılabilmesi için de Malatya DYÖ'nün önderliğinde, sosyal medya başta olmak üzere küçük bütçeler gerektiren fakat etkili tanıtım mecraları kullanılarak hedef odaklı, günümüz çağdaş iletişim teknikleri ile tanıtımlar yapılmalıdır. Bu sebeple Malatya'nın uluslararası pazarlar ile kontağı olan tüm paydaşlarının kendi güç, ölçü ve imkânları nispetinde bu tanıtım sürecine dâhil olmaları gerekmektedir.

21. Malatya Destinasyon Markası Geliştirme ve Şehir Hikayesinin Yazımı

Malatya markası ile ilgili projeler geliştirilmelidir. Geliştirilecek projeler ile Malatya'nın bir turizm destinasyonu olarak dünya çapında örnek bir merkez hâline gelmesi hedeflenmelidir. Bu bağlamda, proje kapsamında hayata geçirilecek faaliyetlerle, ildeki turizm ve tanıtım alt yapısına yönelik eksiklerin ve fırsatların ortaya çıkarılması, Malatya'nın bir marka kent olarak tanıtılmasını sağlamak için Malatya algısının belirlenmesi, Malatya turizminin değer zincirindeki eksiklerin tespit edilmesi ve ideal değer zincirine ulaşmak amaçlanmalıdır. Projenin çıktıları arasında görsel ve işitsel logo, belirlenen temanın farklı alanlara uygulanması örnekleri (billboard, afiş, broşür, çanta, magnet, hediye), Malatya tanıtımının yapıldığı turist bilgilendirme merkezi olarak da faaliyet gösteren ve Malatya'ya ilişkin ürünlerin satıldığı (havalimanı, tren garı, otogar veya tur rotaları üzerinde) Malatya Store'un oluşturulması, tanıtıma yönelik influencer ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi bulunmalıdır. Malatya Store içerisinde satılan yerel ürünlere "Malatya'da Üretilmiştir" etiketinin yapılması, kentin marka değeri ve bilinirliğinin güçlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca ürün paketlerine QR kodlar konularak, bu QR kodların taranması ile bölgenin turizm varlıkları hakkında bilgi alınması sağlanmalıdır.

Malatya denilince akla ilk gelen markalaşmış turizm değerleri, Malatya Kayısı, Arslantepe Höyüğü, Battalgazi (Eski Malatya) ve Somuncu Baba Türbesi'dir. Her ne kadar Adıyaman il sınırında bulunsun

da Nemrut Dağı Millî Parkı'na Malatya'dan rahat bir ulaşım olması nedeniyle Nemrut Dağı Millî Parkı için Adıyaman ve Malatya arasında iş birliği yapılarak markalaşma yoluna gidilmesi, her iki ilin turizm hareketliliğini canlandıracaktır. Ayrıca ulusal anlamda Battalgazi'nin Anadolu'nun Türkleşmesinde ve İslamlaştırılmasında önemli rolü olduğu bilinmektedir.

Malatya'da doğa temelli turizm, gastronomi turizmi ve kültür turizmi potansiyelinin ve marka değerinin artırılması için çalışmaların yapılması gerekmektedir. Malatya'da gastronomi ve kültür rotaları ile bisiklet ve trekking rotaları oluşturularak markalaştırılmalıdır. Malatya, kentin özgün değerleri ve özgün ürünlerini konu eden kayısı ve dalbastı kirazı dışında en az bir veya birkaç uluslararası festival markası yaratmalıdır. Bunun yanında gastronomi, kültür, inanç, tarih turizmi gibi temalarda uluslararası ve gezici nitelikte marka değeri olan festivallerin Türkiye ayaklarına da Malatya'nın ev sahipliği yapması gerekmektedir.

Şehrin kimliğini ön plana çıkaran hikâyelerin yazılması veya var olan hikâyelerin şekillendirilerek kullanılması, yeni nesil turizm trendinin de en önemli beklentisidir. Şehir kimliğini ortaya çıkaran güçlü bir hikâye, şehrin tanıtımında ve pazarlanmasında yeni açılımlar sağlamaktadır. Malatya ile ilgili hikâyeler, efsaneler, mitolojiler derlenmelidir. Malatya'ya dair bir hikâye sunulmalı, yaşanacak bir deneyim tasarlanmalı, satın alınabilir hatıralar ve şehre dair görsel ipuçları verilmelidir. Hikâyenin görünürlüğü ve ürünlerin tasarımı yapılmalıdır. Diğer şehirlere göre öne çıkan değerler, özellikleri ile ön plana çıkarılmalıdır. Akılda kalıcı, davetkâr bir Malatya turizm sloganı oluşturulmalıdır.

İsmet İnönü Bulvarı No: 32
06100 Emek, Ankara

Esentepe Mahallesi Büyükdere Cad.
No: 127 Astoria AVM B Blok Kat: 4
34394 Şişli, İstanbul